

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIII.

V Ljubljani, 27. februarja 1941.

Štev. 9 (593)

Danes:

**Strateški načrti
Nemčije in Italije**

(Gl. str. 9.)

Za drznostjo se samo velik
strah skriva.

Lucanus,
latinski pesnik
(39. — 65.)

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III.
Poštni predel št. 345. Telefon št. 33-32.
— Račun poštnih hranilnice v Ljubljani
št. 15.392. — Rokopisov ne vračamo,
nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti za 3 dni znanst.

NAROČNINA

1/2 leta 26 din, 1/3 leta
40 din, vse leto 80 din.
V Italiji eno leto 40 lir,
v Franciji 70 frankov,
v Ameriki 2 1/2 dolarja.
Drugo sorazmerno. — Na-
ročnino je plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstem delu: enostopenjska petlinja, vr-
sta ali njen prostor (visina 3 mm in širina
55 mm) 7 din; v oglasnem delu 450 din.
V dvobarnem tisku cene po dogovoru.
Notice: beseda 2 din, Mali oglas:
beseda 1 din. Oglasni davek povsod še
posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

V Ljubljani, 26. februarja.

Deset dni je že minilo od podpiso-
vanja bolgarsko-turškega nenapadal-
nega pakta in vendar svet danes
toliko ve o ozadju tega dogodka ka-
kor pred tednom dni. Mi smo svoje
naziranje o stvari podali že v prejšnji
številki; takratnemu razglabljanju ne
moremo danes ničesar drugega dodati
kakor ugotovitev, da so logične osno-

ADMIRAL DARLAN,

zaupnik maršala Pétaina, je preosno-
val svojo vladno, ne da bi bil Lavala
sprejel vanjo.

LIBIJA IN NJENE SOSEDE.

Navpično črtkano je ozemlje, ki so ga
zavzeli Angličani (ob obali) in Gaullovi
Francozi (Murzuk in Gatrun). Urdaba
Džarabub (Giarabub) se pa še drži.

ve, na katerih smo gradili svoja izva-
janja, nujno ostale iste: izpremenljive
so le okoliščine, neodvisne od logike.

(Pri tej priložnosti naj pripomnimo,
da potrjuje našo staro tezo o glavnem
strateškem cilju Nemčije — in v okvi-
ru te teze je bilo tudi naše logici-
ranje o dogodkih na Balkanu — tudi
vojaški strokovnjak beograjske *Politi-
ke*; njegov tehtni in aktualni članek
prinašamo na 9. strani.)

Mussolini in Hitler sta v nedeljo in ponedeljek soglasno napovedala za
letošnje pomlad važne vojaške dogodke. Posebno dolgo je govoril Hitler;
značilno je, da ni niti z besedico omenil Amerike ne invazije. Duce je od-
krito priznal neuspehe v Libiji, obenem pa obljubil končni obračun z Grčijo

Prodiranje Nemcev na Balkan

Bolgarija pred formalno nemško zasedbo. — Posledice za nadaljnji potek vojne

Ne moreč se za to, ali logika in
njeni sklepi to potrjujejo ali ne, ne-
izpodbitno stoji danes dejstvo: na
Balkanu se nekaj pripravlja, in sicer
nekaj zelo resnega.

Glasovi o pripravljenosti nemških
divizij na romunskem bregu Donave
se čedalje bolj zgoščujejo; pontonski
mostovi čez Donavo so pripravljeni;
nemški turistov — t. j. v civilisti-
preoblečenih častnikov in vojakov —
na Bolgarskem kar mrgoli; vse sobe
v sofijskih hotelih so rezervirane ali
celo že oddane, Nemcem seveda; na
vseh bolgarskih cestah stoji že nem-
ški kazipoti; v Bolgariji prebivajoči
Angleži so dobili nalog, da zapuste
deželo (in da naj se odpeljejo... v
Turčijo); bolgarsko časopisje že od-
krito govori o bolgarskem dohodu na
Egejsko morje; in naposled, kot ne-
kakšna pika na i: bolgarska vlada na
vse to molči.

In na nasprotni strani: v Egipt sta
nenapovedano priletela britanski zu-
nanji minister sir Anthony Eden in
šef britanskega generalnega štaba sir
John Dill (za primerjavo: tudi pred
Wavellovo ofenzivo proti Libiji je
Eden — takrat vojni minister — ne-
kajkrat nepričakovano obiskal Egipt);
iz Kaira sta angleška gospoda odpoto-
vala v Turčijo; po nepotrjenih poro-
čilih so Angleži zasedli grški otok
Lemnos, ključ do Dardanel in odskoč-
nico za Solun in za egejsko obal, na
katero Bolgarija reflektira z nemško
pomočjo; takisto po nepotrjenih po-
ročilih se je v Solunu že izkrcalo
200.000 mož Wavellovih armad.

Živčna vojna same?

Tako si vse to razlagajo nekateri
ruski listi; tako trde neki angleški li-
sti; tako ugibajo optimistično tudi ne-
kateri pri nas.

Neizpodbitno je, da že od nekdaj
skuša tretji rajh odpor tistih, ki stoji
na poti njegovi ekspanziji, izpodko-
pati predvsem z notranjo, nekravno
ofenzivo. Prav to metodo je svet
krstil na ime živčne vojne. Toda njen
rezultat je na koncu isti kakor uspeh
krivavega zavojevanja: osvojitvev pri-
zadetih dežel.

In za ta rezultat nam predvsem gre.
Nemci bodo zasedli Bolgarijo.

Toda Bolgarija sama ni in ne more
biti končni cilj nemškega prodiranja
na dostej mirni in miroljubni Balkan.
Ali so se Nemci iz defenzivnih ali pa
iz ofenzivnih namenov odločili prene-
sti vojne grozote še v ta del sveta?

Obe domnevi bi mogli držati. Sku-
šajmo ju analizirati.

V svojem predzadnjem govoru je
Hitler izjavil, da bo »udaril po An-
gležih povsod, kjer bo trčil obnje«;
izrečno je pri tej priložnosti omenil
tudi Balkan.

Iz tega bi se moglo — ne pa tudi
moralo — sklepati, da so Angleži že
tedaj, t. j. pred dobrim mesecem dni,
nekaj pripravljali na Balkanu.

Na to bi se moglo — pa spet ne
moralo — sklepati tudi iz okoliščine,
da je Wavell svojo nalogo v Libiji v
dobrih meri že opravil. Toda zadnjič

smo zapisali, da se nam Wavellov
uspeh v Severni Afriki zdí doslej le
polovičen: zasedba Bengazija je ure-
ničila defenzivno plat britanskih se-
vernoafriških načrtov, namreč zava-
rovanje Egipta in Sueskega prekopa z
zahoda, ne zadošča pa še za ofenzivo
proti Italiji; in ta ofenziva bi morala
na koncu koncev biti glavni namen
britanske bližnjevzhodne armade, ker
bo šele po nje uspehu angleška mor-
narica zares varna v Sredozemlju.

Če se je general Wavell zadovoljil
v Libiji z dosedanjim uspehom, je
možno samo dvojje: ali je hotel in s
premislom izpremeniti svoje načrte,
ali jih je pa moral.

Če jih je moral izpremeniti, se je
to zgodilo spričo dogodkov v Vzhod-
nem Sredozemlju, z drugimi besedami,
na Balkanu; potem Nemci tod niso v
defenzivi.

Če jih je iz lastnega nagiba izpre-
menil, je to storil zato, ker je mislil,

DR. CINCAR-MARKOVIČ,

naš zunanji minister, se je odpeljal v
Pečto na izmenjavo pogodb o prijatel-
stvu med Madžarsko in Jugoslavijo.

da je s svojim uspehom proti Italiji
že zadostno zavaroval zahodno Sredo-
zemlje; s prenosom vojne v vzhodno
Sredozemlje je hotel Nemce prisiliti,
da bi se borili na dveh frontah, to pa
i po angleških računih i po nemškem
priznanju Nemcem ni v prid. Obenem
bi s tem razbremenil angleško otočje
in zavlekel invazijo dotlej, dokler ne
bo ameriška pomoč stodoletna.

Če Nemci na Balkanu niso v de-
fenzivi, bi se dalo sklepati, da se jim
Wavellovi uspehi v Afriki zde toliko-
šnji, da bi mogli resno ogroziti njho-
ve postojanke na celini in s tem tudi
njihovo končno zmago. Zato je treba
vdrati v Malo Azijo in Mezopotamijo
ter zavzeti Suez; tako bi se — po
nemškem računu — vojna nemara
vendarle dala odločiti na vzhodu ali
pa vsaj olajšati nemška naloga na za-
hodu; s Suezom, Mezopotamijo in an-
gleškim otočjem v nemških rokah bi
Anglija — tako utegnejo računati v
Berlinu — ne mogla več kljubovati.

V nasprotju s tem razmišljanjem se
zdi okoliščina, da bi napad v vzhod-
nem Sredozemlju zahteval zelo dosti
časa, preden bi se pokazal prvi glav-
ni uspeh (Suez); po sodbi vojaškega
strokovnjaka *Politike* (gl. str. 9.) naj-
manj leto dni. Nemci in Italijani so
pa napovedali, da se bo vojna še le-
tos končala. Torej?

Spet je možno dvojje: ali Nemci ra-
čunajo, da bodo prej prišli na cilj,
ali pa nimajo druge izbire, češ da je
invazija preveč tvegana stvar.

Prav dobro se zavedamo, da je gor-
nje razmišljanje nepopolno; premalo
imamo trdnih podatkov, da bi mogli
na njih zgraditi neporušljivo stavbo
prognoz. Danes nihče prav ne ve, kaj
se pripravljajo v zakulisju, nihče razen
morda virov obeh taborov — in še ti
morejo o nasprotnikovih načrtih v
glavnem le ugibati. Zato ne mislimo
ničesar napovedovati.

Zapisali bomo le to, kar se nam zdi
neizpodbitno, in izvajali iz tega skle-
pe, ki nam jih pamet narekuje.

Nemčija se pripravlja na zasedbo
Bolgarije.

V Bolgariji se Nemci ne bodo usta-
vili.

Njihov prvi cilj mora biti Solun,
morda tudi Dardanele.

Če je končni cilj pohoda Nemcev
na Balkan defenzivnega značaja, se
bodo tod ustavili; vsa celinska Evropa
bo poslej v njihovih rokah in nemška
vojska se bo z zavestjo, da ima hrbet
krit, lahko bolj ali manj neovirano
pripravljala na invazijo v Anglijo.

Če je končni cilj nemškega vko-
ranja v Bolgarijo ofenziven, bo Hit-
ler napadel Turčijo, zavzel Carigrad
in Dardanele in skušal prodreti čez
Malo Azijo na Suez, hkrati pa čez
Mezopotamijo v Perzijski zaliv in
dalje proti Indiji.

Če se bodo Nemci ustavili na bol-
garsko-grški in bolgarsko-turški meji,
se bodo Angleži najbrže zadovoljili s
prekinitvijo diplomatskih odnosov s
sofijsko vlado.

Če bodo Nemci marširali na Solun,
se bo ustvarila nova solunska fronta;
nujno je — z angleškega stališča —
da Angleži te postojanke drže, dru-
gače pade Grčija (in z njo tudi ves
stvari, predvsem pa moralni dobi-
ček, ki ga je grški odpor prinesel de-
mokratičam) in z njo ves Balkan, s
tem pa tudi poslednje oporišče, ki ga
Angleži še drže na evropski celini.

Če Angleži izgube Solun, bodo sku-
šali držati fronto v Turčiji kot njeni
zavezniki; po človeški pameti se zdi
izključeno, da bi ankarska vlada ka-
pitulirala.

Če pade tudi Turčija, se bodo An-
gleži branili v Palestini; svetili jim
bodo goreči petrolejski vrelci.

Angleži računajo, da Turčija ne bo
padla; če bi pa že ne mogla do konca
kljubovati pritisku Nemcev, se zana-
šajo, da bodo velikanske razdalje
ohromile udarnost nemških armad in
ustavile fronto še pred Palestino.

Vsekako stojimo letošnje pomlad
pred veresnimi dogodki, dogodki, ki
utegnejo odločiti vojno. Prav je, da
se tega zavedamo; le z odprtimi očmi,
trdnimi živci in pogumom v srcu bo-
mo kos preizkušnjam, ki čakajo tudi
nas.

Observer

Na Grškem se tudi pretekli teden
ni zgodilo nič pomembnega.

Iz Libije ni poročil; general Wavell
skrivnostno molči. Vendar se zdi, da
se tam zares nič ne dogaja.

Iz Vzhodne Afrike poročajo Angle-
ži, da prodirajo njihove motorizirane
čete proti Mogadisciu.

Strateški načrti Nemčije in Italije

Nadaljevanje z 9. strani

Iz vsega tega se pa vidi še nekaj
drugega: da nima danes nihče več
dogodkov v rokah. Položaj postaja
čedalje nejasnejši in dogodki vlečejo

vojske s seboj, da zadelavajo jezove,
kjer jih je voda prebila. Toda jezovi
so popustili in niso več zanesljivi
branik pred vodo. Kaže, da bi povod-
enj mogla zajeti skoraj ves svet.
Vsak narod mora gledati, da bodo
njegovi jezovi trdni — če mogoče,
skupaj s tistimi, posebno s sosedi,
kjer se povodenj še ni razlila. Zakaj,
kdor gre dalje, ne more več nazaj.

GENERAL WAVELL,

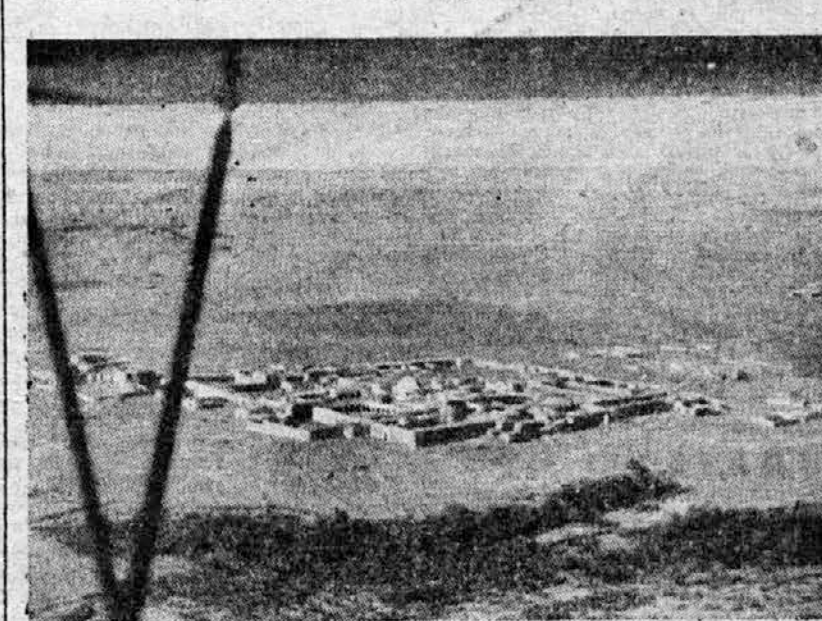
zmagovalci v Libiji, stopa kot vrhov-
ni poveljnik britanskih armad na Bli-
žnjem vzhodu spričo dogodkov na Bal-
kanu čedalje bolj v ospredje.

SEVERNA ERITREJA

z utrdbo Kerenom, ki se srdito brani
pred britanskimi napadi. (1 = Eritreja;
2 = britansko-egiptovski Sudan)

Vendar se zdi, da moč udarcev
obeh vojskujočih se taborov ni več
tolikšna, kakor je bila v začetku.
Kakor da bi bil elan nekoliko po-
pustil spričo občutka, da se konec
vojne vse bolj odmika, vojni riziko
pa narašča. To je tista težka mra,
ki lega na vse. In ta mra bo čedalje
hujša in bo nazadnje zmagala nad
vsemi, ker bo vse pod njo popadalo.
Zato je zelo potrebno ostati zunaj
vojne.

K bojem v Libiji: italijanska zelenica Džarabub, fotografirana iz letala.

Po hudih smučarskih borbah

Iz Cortine v Garmisch-Partenkirchen

„Če hočemo uspešno tekmovali na mednarodnih tekmah, se moramo še učiti, predvsem pa pogosteje boriti,“ pravi France Smolej.

Cortina d'Ampezzo, februarja.
Nanizal sem vse vtise v eno samo poročilo, da bodo imeli bralci in ljubitelji belega športa boljši pregled. Ostali smo pri Cortini.

Po teku na 18 kilometrov v krasnem prsiču z zmago Švedov in po klasični kombinaciji z lahko zmago Nemcev se je približal dan smučarskega teka na 25 km. Glavna skrb in delo sta mi bila, da spoznam progo za to borbo, ki so se je udeležili tudi naši. Že depolniti sem iskal z daljnogledom, ali ne gazi kje kakšna četa vojakov z zastavicami na hrbtu novo smer za novo borbo. Kdor išče, ta najde in tudi jaz sem jih našel. Kmalu sem bil pri njih; ko se je dan spreminjal v noč, sem bil že na smučeh na terenu. Vesel in zaskrbljen sem se vračal k našim. Vesel, ker sem prevozil in poznal vsi smučarji in jim jo lahko natanko

skrb za tek na 50 km, ki se je vršil naslednji dan. Ta poslednja borba na smučeh se je odvijala v dokaj lepi smučini, toda v prav tako neugodnih snežnih razmerah. Prijavili so se samo najvztrajnejši, a še izmed teh so se nekateri skesali tik pred nastopom, ker je nastopila jugovina in s tem sprememba snega.

Ker je smučina dolga, so tudi start pomaknili v rano jutro, da bi kosilo preveč ne omrnilo in svarilo želodce, ki so morali še mnogo, mnogo pretrpeti.

Dvakrat me je na progi prehitel moj ljubi Demetz in jaz sem ga dvakrat ugnal nazaj, drugič za res, pa so pozneje dejali, da je bil smučil zlomil. Jaz sem pa videl, da je menjal ne- zlomljene smuči, da so mu drugi mazali, kakor se mnogim drugim, tudi s severa. Samo jaz in še nekateri se tako trmasto ravnamo po sportu in športnih pravilih...

Lepo in težko je bilo. Lepo, ko prehitim Šveda v belem dresu, ko se obe- visi modrooblečenemu Fincu in ga po malem pušča za seboj, težko, ko čutiš, da ne gre več prav, ko burja pri štiri-

Garmisch, februarja.

Prijaznemu vabilu nemških športnih krogov so se naši odzvali v precejš- nem številu. Eni smo prispeli kar na- ravnost iz Cortine, drugi pa iz domo- vine.

Tisti, ki še niso bili v Garmisch-Partenkirchenu, so se veselili bolj ka- kor pa mi, ki smo že stari znanci tega letovišča. Mesto samo nima pravega lica, čeprav postaja življenje z vsakim dnem živahnejše, toda vse drugačno je kakor v letu miru 1936...

Posebno občutno primanjkuje — snega. In tako je to tudi vzrok nesre- če, ki nas je to leto zadela v tem le- pem zimskošportnem letovišču. Že kar pri drugem treningu si je naš najboljši med najboljšimi dr. Hubert Heim zlo- mil nogo. Zbolelo nas je vse, najbolj seveda njega. Danes hvalimo Boga, da se je vsaj tako končalo; sam pravi, da bi utegnilo biti še huje. Tako ga bo- mo morali pustiti za 14 dni v bolniš- nici, in s bo vračal sam, naš Hubert. Vendar v domovino gre vsak z vedrim srcem, pa čeprav ima nogo v mavcu...

Ko smo se mudili okrog Heima, so se tekme že pričele. Začeli so s tekmo na 18 km in s tem postavili vse na glavo, 118 števil so spustili v polni- nutnih presledkih. Ker je do polnoči deževalo, je dež izlival smučino v glad- ko, svetlo in trdo, uh pretrdo!

Ze zvečer je smrdelo pri nas v zato primernih prostorih po bencinu, kli- stru, skareju, po istini na kratko. Vžigali smo mazo, da bi bolje in dalje držalo v mokrem in trdem snegu.

Po poti do štadijona dohitim tri Fince in kar venomer škilim v „dilce“, kako imajo namazano. Pokažejo smuči, jaz pa svoje. Imeli so tenko namazane, toda na štadijonu so se pridajali. Če- prav smo takoj dobro namazali, so nas vendar po drugi posteno „ma- zali“. Sicer so bili pa tudi drugi rezul- tati kar nenavadni: Dalquist, ki je imel v Cortini dve minuti naskoka, je bil tu še 18. Finec Olkinuora, ki je bil v Cortini trideseti, je pa tukaj zmagal.

Izmed nas je najbolje tekel Razinger s časom 1:08:33", šest sekund pred menoj, ki sem dve mesti za njim in pet in štirideseti. Sledijo Knifje 56., Klančnik Gregor 62., Pogačnik 71., Jazbec 75., Brumec 80. in Majnarič 81. Drugi dan je ista slika spremembe v smuku. Vzpenjača deluje z vso paro; nekateri vleče navzgor že 500 tona in še se čudimo, kako morejo tako krasno in divje voziti po teh strminah!

Izmed 114 tekmovalcev se jih je med prvi pol minute uvrstilo kar 45! Naši so vozili zelo dobro, saj so čas od lani izboljšali za pol minute. Samo na videz se zdi, da so nekam med vi- soke številke zašli, v resnici so pa raz- like med časi zelo majhne.

Prvi je Lukanc na 55. mestu, za njim Bertonec 56. pa 63., najboljši in najsrečnejši Zvan.

Pri norveški klasični kombinaciji sta nas zastopala Razinger Tone in Klanč- nik Gregor. Razinger je dosegel de- seto mesto s skokoma 41 in 45 metrov, pet mest za njim se je pa plasiral „Grega“ z 39 m in 40 m. Tu smo lahko kar zadovoljni, saj ni niti enega Šveda ne Italijana, ki bi nam konkuriral.

Škoda, da nas niso pustili k slalo- mu, ki je bil v nedeljo dopoldne in kjer so pobrali lavorice Nemci. Popol- dne istega dne so pripravili skakal- nico. Vreme je bilo kakor nalašč, mor- da celo malo preveč sonca. Nemci so pričakovali, da se nobeden Finec ne bo mogel preteči med prvih pet mest, toda ušli so se. Bradl je sicer po- pravil plasma iz Cortine z najdaljšim stoječim skokom dneva, 84 metrov, to- da že drugi za njim je bil Finec Mu- ranna. Stavl sem z nekim Nemcem za 100 din, da bodo Finci med prvimi petimi mesti, in stavo kajpak tudi dobil. Naš najboljši Klančnik Karol je bil 17. s skokoma 74 in 70 metrov. Novšak 31. s skokoma 68 in 65 metrov. Pribovšek s skokoma 75 cm s padcem in 69 metrov pa 39. V tej panogi smo pokazali največji napredek zadnjih let.

Tik pred odhodom so nas zbrali še enkrat na štafeti 4x10 km. Bilo je 12 štafet: Finci 3, Nemci 3, Švedi in mi po 2. Italijani 1 in prav toliko Slovaki.

Ceprav je bil ponedeljek, je bila bor- ba vendar živa in žilava. Proga je bila tipično nemška, težak smuk, zlasti se ker je bil sneg trd ko beton. Švedsko štafeto so Finci dosegli šele po zad-

Te dni je obiskal jugoslovansko prestolnico madžarski prosvetni minister dr. Homan Balint. Na sliki ga vidimo ob prihodu v Beograd na beograjski postaji v družbi našega prosvetnega ministra dr. Mihe Kreka.

Člani naše patrulje na strelišču v Cortini d'Ampezzo.

Naša patrulja na cilju v tekmi patrulj na 25 km s 700 m višinske razlike. Z desne proti levi: Desetnik Knifje, podporočnik in vodja patrulje Jože Svi- gelj, narednik Martin Brumec in narednik Lado Jazbec.

razložil, uredil pomoč rezerv in pra- vilno namazal smuči. Zaskrbljen za- rudi težke in silno nevarne proge, izpe- ljane v hudih, za nočno puške in 8 kil težkega nahrbtnika, vse prehudih smu- kih v gozdu in grapah. Ko sem že zgo- daj jutraj — pričeli smo ob pol štirih — namazal smuči in tri ure nato pre- izkusil maže na snegu, sem bil več ko zadovoljen z mazanjem. Porazdelili sem ljudi na progi po nevarnih mestih z rezervnimi deli, na vrh vzpona pa po- stavil dr. Heima s čajem.

Sam sem pričakal patrulje na treh najnevarnejših mestih. Takoj pri dru- gem kilometru si je član finske pa- trulje zlomil roko, ob naših sta tam padla samo dva brez hujših posledic.

Od zadnjega nevarnega mesta sem naše spremljal v razdalji 50 metrov do cilja. Čili in zdravi so rezali cilj ob navdušenem pozdravljanju potrpežli- vih gledalcev.

Naši višji vodje so bili morda malo razočarani ob polurni razliki med ča- som prvega in nami. Dopovedal sem jim pa, da smo prvi nastopili častno, zasedli četrto mesto in spoznali, da nam še mnogo manjka, da se moramo češče boriti in nastopati, če hočemo napredka in izboljšanja.

Na 21. kilometru je bilo odlično ure- jeno strelišče. Vsaka patrulja je mo- rala s strelom razpociti 3 balone pre- mera 25 cm na daljavo 150 metrov. Za to streljanje je vladalo posebno veliko zanimanje. Pošteno utrujeni, saj je bila proga patrulj najtežja izmed vseh prog za tek, so legali na snežne naslo- ne in uničevali kar najhitreje s kar najmanj strela izkivačoče rdeče balone.

Italijani in Švircarji so porabili samo po en strel za vsak balon, najboljši v teku Švedi, štiri, naši šest, Nemci se- dem in Slovaki osem strelcev. Izmed naših je pogodil s prvim strelom sa- mo narednik Brumec, ki je bil tudi sicer poleg vodje patrulje podporočnika Svi- gelja najboljši mož v patrulji. Dva strela je porabil Knifje, ki to pot niti povprečnega časa s treningov v terenu ni dosegel, najsrečnejši strellec v vsem treningu, narednik Jazbec, star, ruti- niran tekmovalce, je moral pa oddati kar tri strele na svoj balon. Le ta si je v enem opasnih sunkov nekoliko izvil nogo, pa je stisnil zobe in vzvil dalje, kakor je mogel. Njega so morali pač zato čakati, preden so mogli voziti v cilj kot peti, pred Slovaki in Finci, ki so odstopili.

Nisem se še oddahnil od skrbi in dela za patruljo, že sem imel novo

Četrto največje angleško industrijsko mesto, Manchester, je bilo že večkrat tarča hudih nemških letalskih napa- dov. Kakor vidimo na sliki, vežejo to mesto z morjem dolgi prekopi.

njem možu finske štafete Olkinuorom, prvakom na 18 km. Finci so potrebo- vali za 40 km čas 2:17:55. Deveto me- sto je zasedla Jugoslavija v postavi Klančnik Gregor, Smolej Knifje, Ra- zinger: 2:40:08. Odlično sta tekla Ra- zinger 37:59 in Knifje 38:08. Jaz pri- hajam vedno počasneje in se pribli- žujem mestu, ki mi pripada — penziji — potreboval sem 39:21 za isto progo. Klančnik Gregor je pa štartal prvi in so le-ti imeli ca 300 metrov daljšo progo zaradi skupnega štarta izven štadijona. Čas 44:40 je za 2,3 boljši od časa Pogačnika, ki je v naši II. šta- feti tekkel kot prvi 46:33.

Za nami so bili še: 3. nemška šta- feta in kot 11. druga naša s časom 2:54:41 v postavi Pogačnik, Svi- gelj, Majnarič in Brumec. Za poslednje smo dočeli Slovence, ki so potrebovali za 40 km 3:00:49.

Nagrade, plakete so razdelili kar na cilju v štadijonu in popoldne je že bilo vse v znamenju odhoda. Poslednja pot v Garmischu velja dr. Heimu, ki ga pušamo v dobrih rokah zdravnikov, sester in novih prijateljev, sotrpinov- bolnikov.

V rani zori se oddihotapimo z bre- menom in smučmi na postajo. Zado- voljni smo, ko sedimo spet v delcu na- šega sveta, v jugoslovanskem vagonu I. in II. razreda.

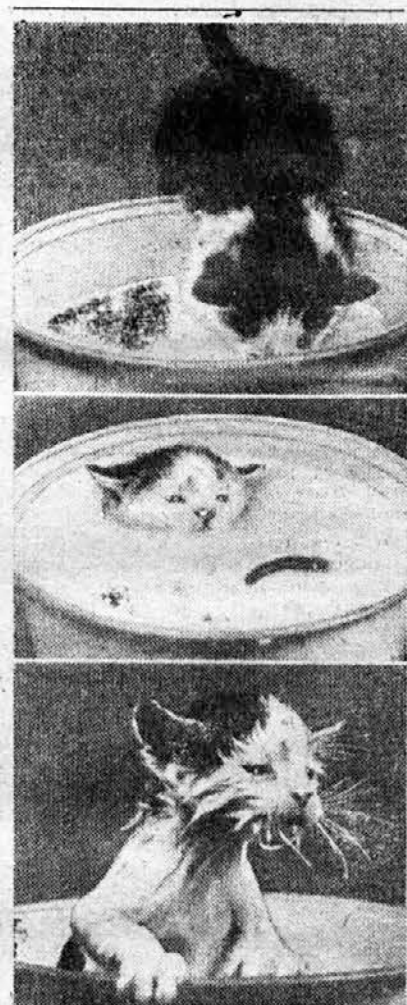
Naslednja postaja je Beljak, kjer se bomo ustavili za nekaj dni in tu zadihal čisti, sveži zrak, ki veje preko Karavank iz domovine.

Smolej Franc

ŠIROM PO SVETU

V francosko-nemški vojni je bilo čiš- to porušenih 60.000 hiš, 180.000 pa hudo poškodovanih. — **Popis usnja** in čevljev je odredila te dni madžarska vlada. — **Muzejski park** Sovjetske zve- ze bodo uredili blizu Moskve, na zem- ljišču, ki meri 400 ha. — **Silen požar** je divjal te dni v starem španskem mestu Santandru in uničil 300 hiš. Škoda znaša nekaj sto milijonov pes- set. — **Fotografiranje očesne sarenice** bo pri ameriški policiji odslej nado- meščalo fotografiranje prstnih odtis- kov, in sicer zato, ker si dajo gangstri pogosto operirati konce prstov, da jih policija ne more izslediti. — **Poletni čas** bodo uvedli v Švici, in sicer dne 4. marca. — **Nove bolgarske kovance** po 50 levov izdelujejo v Nemčiji. — **85.000 ton presnega masla** čaka v Buenos-Airesu za prevoz v Anglijo, ki je kupila to dragoceno hranilo za svo- je državljane. — **Kavo iz tulipanovih gomoljev** so pričeli izdelovati na Ni- zozemskem; s pridelkom cikorieje in nekoliko prave kave postane ta kava zelo podobna pravi. — **Joe Louis**, ame- riški boks, svet, prvak, je premagal v Filadelfiji Gusta Dorassija v drugem kolu k. o. Borbo je gledalo 15.000 gle- dalcev. — **Vse kave v pariškem zoolo- škem vrtu** so letošnjo zimo poginile zaradi mraza in slabe prehrane. — **Umobolne bosta skušala zdraviti z električnim tokom** španska zdravni- ka dr. Marco in dr. Rio z valencijskega vseučilišča. Doslej sta že imela z no- vim zdravljenjem lepe uspehe. — **Več**

milijonov sadnega drevja so kupili Nemci v Franciji in ga odpeljali v Nemčijo; z njim hočejo okrepiti sad- jarstvo, ki ga je lanska huda zima zelo prizadela. — **Velikanska povenel** je nastala v Kaliforniji zaradi prehi- trega kopanja snega; v pokrajini Teh- ami je okrog 1000 ljudi obkroženih z vodo in jih doslej še niso rešili. — **Poginule pse, mrtve 15 do 40 minut**, so oživili ruski znanstveniki v zavodu za eksperimentalno psihologijo v Mo- skvi; zdaj bodo delali iste poskuse z mrtvimi ljudmi. — **Davek na samcu**, in sicer 25% rednih dohodkov za vsa- kega samca, ki je prekorachil 30 leto, so uvedli na Madžarskem. Oženjeni moški, ki nimajo otrok, bodo pa pla-

Tragikomičen doživljaj sladkosnedne muce, ki ji je mleko najljubša pijača na svetu. 1. dejanje: »Mmm, kako je to mleko sladko!« 2. dejanje: »Nič za to, saj se je tudi rimska ce- sarica Popeja kopala v mleku. Pra- vijo, da je to dobro za lepoto.« 3. de- janje: »Po kopanju postane lačen. Kaj, če bi začela iznova?«

čali od rednih dohodkov 15%. — **Spo- menik in mavzolej Kemalu Atatürku** bodo zgradili v Ankari. Tekmovanje je že razpisano in se ga bodo lahko udeležili turški, pa tudi tuji arhitekti. — **Zavode za živčno bolne** so morali osnovati v Londonu, in sicer zaradi živčnih bolezni, ki so se pojavile pri Londončanih zaradi hudih letalskih napadov. — **Nogometne žoge** bodo po- slali francoskim ujetnikom v Nemčiji iz nezasedene Francije. — **3 milij. knjig** so si lani izposodili Čehi v javnih knjižnicah. — **Kri v prašku** se je po- srečilo izdelati profesorju Tiseliusu v Upsali na Švedskem; odslej bodo lahko kri konzervirali v prašek in jo hranili v bolnišnicah za transfuzijo, ki bo postala tako dosti enostavnejša. — **Ameriške banke** v Sanghaju bodo s 1. marcem ustavile tekoče račune, in sicer zaradi naraščajoče napetosti na Daljnem Vzhodu. — **Sintetično mast** se je posrečilo izdelati nemškim kemikom; zdaj upajo da jo bodo lahko kmalu pričeli izdelovati v velikih ko- ličinah. — **Kavno usedlino zbirajo** v Švici, in sicer za predelavanje v stroj- no olje. — **Razstavo otroških igračk** z vsega sveta so te dni odprli v New- yorku. — **40.000 knjižnic** za nemško vojaštvo so organizirali v Nemčiji. V teh knjižnicah imajo več ko 10 mil- jonov knjig.

Strateški načrti Nemčije in Italije

Tri možnosti: invazija v Anglijo, napad v zahodnem ali pa v vzhodnem Sredozemlju

Beograjska Politika je v nedeljo priobčila v svoji »Vojni kroniki« zanimiv in strokovnjaksko napisan članek o raznih možnostih nemško-italijanske ofenzive proti Veliki Britaniji in njenim postojankam v Sredozemskem morju.

Članek se nam zdi tako aktualen, da ga ponatiskujemo v celoti. (Skica je takisto priležna po Politiki.)

Angleške operacije v Afriki in okoli Sredozemskega morja so po strateškem pomenu operacije drugega reda; to se pravi, za zdaj imajo samo šele moralen pomen. Te operacije bi se povzpele v prvi red šele tedaj, kadar bi se Angležem posrečilo zavzeti še Tripolitanijo, Grkom pa Albanijo. Takrat bi Angleži dobili široko osnovo za neposredno ofenzivo proti južnemu krilu osi; to bi postalo najbrže prva etapa angleške ofenzive proti državama osi, če bi se napad na Anglijo izjalovil.

Po takšnem uspehu bi Anglija dobila do neke meje iniciativo v svoje roke. Stvar bi potem utegnila postati zelo pomembna spricho politično-strateškega uspeha, ki ga je Anglija izvajala v Ameriki s sprejetjem zakona o pomoči demokratičnim državam.

V takšnih okoliščinah se vsiljuje vprašanje: kakšne protikupele bi mogli izvršiti državni osi in s katerim ciljem?

S strateškega vidika se morajo vsi postranski cilji zmerom podrediti glavnemu; skoraj nikoli se ne sme stremeti za glavnim ciljem preko postranskih in pomožnih.

Sicer je res, da Napoleonov primer leta 1796, in naš leta 1918, tega načela ne potrjuje: obakrat je uspeh na stranskem bojišču rodil uspeh tudi na glavnem. Ali takšnih primerov skoraj v vsej zgodovini ne srečamo nikjer več. V tem je temeljna razlika med politiko in strategijo. Medtem ko stremi politika k vsake-mu cilju z otipavanjem, obzirnostjo in manevriranjem (spricho negotovosti dejstev, ki se nanje naslanja in ker se boji presenečenja), deluje strategija na podlagi skoraj samih realnih elementov, ker želi biti čim neposrednejša. V tem smislu utegnemo biti danes priče poslednjemu otipavanju držav osi, trudečih se, da doženeta cilje.

Po vsem tem bi bil najboljši nemški odgovor na angleško ofenzivo v Afriki napad na angleško otočje.

S tem bi se uredila skoraj vsa vprašanja. Odveč je omeniti, kolikšen moralni pomen bi imelo zavedenje britanske metropole in kakšne posledice bi takšen uspeh rodil tako pri britanskih dominijonih in kolonijah kakor pri ostalih narodih, naj so že naklonjeni Veliki Britaniji ali ne. Toda največji realni rezultat tega uspeha bi bil, da bi Velika Britanija in Amerika izgubili najmočnejšo oporo pri operacijah proti državama osi; izgubili bi pa tudi dober del možnosti za preprečitev akcij teh dveh držav na jugu proti Afriki in na jugovzhodu proti jugozahodni Aziji — t. j. tam, kamor ti dve državi v glavnem stremita.

Ali nekatere okoliščine, neznane široki javnosti, utegnajo imperativno nalagati črtanje akcije proti glavnemu cilju, ali pa vsaj odložitev za določen ali nedoločen čas. Pri tem določeni ali nedoločeni čas — je Anglijo vsaj za določen čas — je torej Nemčiji in Italiji najbližji cilj napada Sredozemsko morje v vsej svoji dolžini, posebno pa na obeh koncih.

Politično delovanje na zahodu (sestanki državnih zastopnikov in po-glavarjev Italije, Španije in Francije) in na vzhodu (prekinitev diplomatskih stikov med Anglijo in Romunijo in pred kratkim sestank med zastopniki Nemčije in Jugoslavije) je delo tudi širši svetovni javnosti priložnost za razmišljanje o teh problemih. Zato bi bilo zanimivo ogledati si ti dve pomožni smeri morebitnega nastopa držav osi v strateško-političnem pogledu, da vidimo, kakšni cilji bi se dali doseči in kakšno korist bi se od tega obetala.

Zahodno Sredozemlje

V zahodni smeri okoli Sredozemskega morja ležita Francija in Španija. Obe državi sta pomembni ne samo po svoji zemljepisni legi (saj objemata zahodno Sredozemlje in na severu in na jugu), ampak tudi po svojem današnjem strateško-političnem odnosu do držav osi. Potrebno bi bilo samo, da se za strateške akti-

ve ta odnos še smotrneje uredi, ker bi ti dve državi morali postati izhodišče operacij proti Angležem v Afriki.

Španija ima posebno velik pomen, zato, ker bi se z njenega ozemlja mogel sorazmerno lahko osvojiti Gibraltar in zapreti Sredozemsko morje na zahodu. Tu bi se kljub pomorski šibkosti držav osi mogla tudi brez strahu ustvariti stik med Španijo in Tangerjem, kakor obstoji podobna zveza med Dansko in Norveško. Neugodnost te zveze je samo v tem, da je silno ozka in da drži v Tanger, t. j. v točko na severozahodnem robu Afrike, ki jo goré in Sahara, največja puščava sveta, tako rekoč odrezujeta od ostale Afrike. Tem bolj, ker ni tod skoraj nikakršnih daljših novodobnih komunikacijskih zvez.

Francija je v strateškem pogledu za napad v Afriki na boljšem kakor Španija, ker ima še precej močno in moderno vojno mornarico, ki bi skupaj z italijansko dobila na Sredozemskem morju zelo velik pomen. Razen tega objema francosko ozemlje, posebno afriško, Sredozemsko morje zelo na široko, med drugim tudi tam, kjer se dotika italijanske Afrike v Libiji; tudi je zelo blizu Tripolisu. Zato bi francoska Afrika, zlasti Tunizija, mogla kot bojišče zvesti angleške načrte, tako da se Angleži po osvojitvi Tripolitanijske ne bi mogli obrniti proti jugu osi, ampak bi se morali najprej zavarovati

dosti časa, preden bi se dosegel dokončni uspeh. Tako bi pa bilo letalstvo držav osi glavno in edino orodje za uničenje britanske mornarice, kopenska vojska osi bi pa morala z letalsko pomočjo premagati britansko kopensko vojsko, če hoče doseči zemljepisno-strateške cilje, za katerimi osi stremi.

Na Balkanu so komunikacije še dosti dobre; ali ko prideš v Malo Azijo, postane prehodnost za moderno motorizirano vojsko — a brez nje si naglih akcij ni moči misliti — skorajda nemogoča.

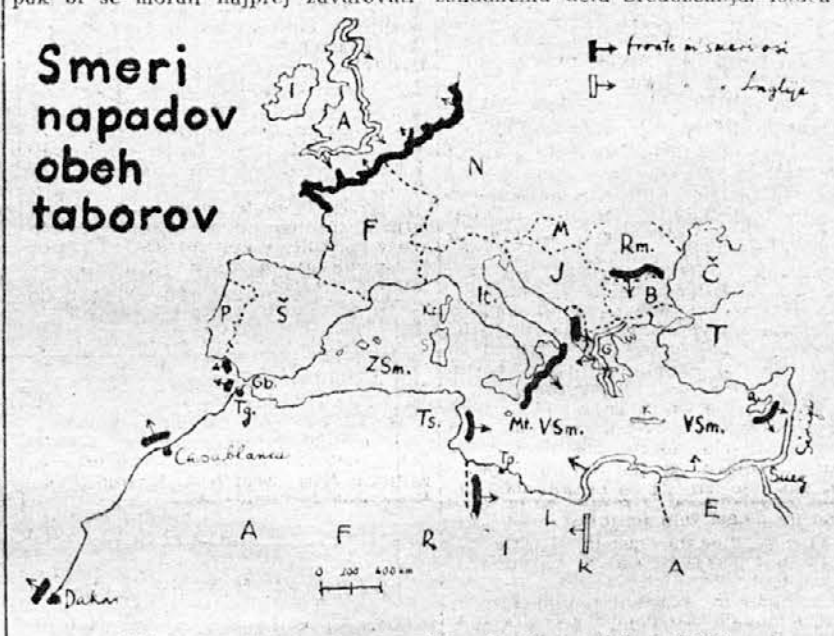
Ena možnost bi pa utegnla olajšati položaj, možnost se hujšega pritiska Japonske na Daljnem vzhodu. V tem primeru bi morali Avstralija in Nova Zelandija bolj nase misliti in ne bi mogli več pošiljati svojih čet v Afriko. Tedaj bi Afriko branile zvečne samo indijske čete, te pa nedvomno ne bi zadoščale.

Vse to kaže, da bi bilo za navedene operacije treba zelo dosti časa; sodeč po poteku dosedanjih operacij vsekako ne manj od leta dni.

Sklep

Spricho silne nemško-italijanske vojaške moči (kolikšna je, nihče prav ne ve, gotovo je le to, da tolikšna še ni bila nikoli poprej) bi se akcija osi mogla razviti v vseh treh gori omenjenih smereh, t. j. proti britanski metropoli in proti vzhodnemu in zahodnemu delu Sredozemlja. Istora-

Smeri napadov obeh taborov

Skica strateških načrtov po Wavellovih uspehih v Libiji

A = Anglija; B = Bolgarija; C = Črna morje; D = Egipt; E = Francija; F = Grčija; G = Gibraltar; H = Irak; I = Italija; J = Jugoslavija; K = Kreta; L = Korčula; M = Libija; N = Madžarska; O = Malta; P = Nemčija; Q = Portugalska; R = Rodos; S = Romunija; T = Sardinija; U = Španija; V = Turčija; W = Tanger; X = Tripolis; Y = Tunizija; Z = Vzhodno Sredozemlje; AA = Zahodno Sredozemlje.

pred napadom iz Tunizije. To ne bi bilo v majhno korist državam osi, ker bi se položaj Italije znatno olajšal.

Toda za nadaljnji potek vojne bi se udeležba francoskih kolonij na strani držav osi mogla izraziti bolj proti zahodu, kjer sta državni osi dobili oporišča (Dakar, Casablanca itd.) za široko akcijo proti angleškim zvezam okoli Afrike in z Južno in Severno Ameriko. Manjši bi pa bil spricho velike oddaljenosti pomen teh francoskih kolonij za vzhodno Sredozemlje, posebno za njega najobčutljivejšo točko Suez; saj je od Tunizije do Sueza ob obali okoli 2400 km.

Če iz gornjega presodimo, kolikšna akcija bi se mogla razviti s tega novega francosko-španskega bojišča, in če vemo, koliko časa je bilo treba za pripravljanje operacij proti Franciji in zdaj proti Angliji, bi smeli reči, da bi priprave za to afriško akcijo zahtevale najmanj šest mesecev.

Vzhodno Sredozemlje

Medtem ko ležita v zahodnem Sredozemlju obe glavni strateški točki — Gibraltar in Tanger — tako rekoč pred nosom, je v vzhodnem Sredozemlju glavni cilj Suez tako daleč in tako težko dostopen, da mora to biti glavni vzrok razmišljanja, ali se more in mora izvesti napad tudi s te strani.

Dalje je treba pomisliti: po zavzetju Gibraltarja in Tangerja se področje operacij ne bi dosti razširilo, ker ga omejuje Sahara. V vzhodnem Sredozemlju je pa slika drugačna: s pohodom na Suez se odpira silno široko operacijsko področje proti večini Afrike — severni, vzhodni in južni — in proti Mali Aziji, Mezopotamiji, Siriji in Arabiji. Razen tega je tod zbran glavni del britanske kolonij-ske armade; z uspešno akcijo na vzhodu bi se to dosti razširilo, zato tudi vsi ostali zemljepisno-strateški cilji.

Toda hkrati je v tem tudi največja težkoča; zakaj za uspeh proti britanski kolonij-ski vojski je potrebna premoč na morju, ker premoč v zraku ne zadošča, a tudi zanesljiva ni. Brez premoči na morju bi bilo treba zelo

sen napad v vseh treh smereh je pa malo verjeten in tudi ne bi bil v skladu z dosedanjim nemško načrtno taktiko, po kateri se imajo operacije zmerom razvijati v eni smeri, pričenši pri najslabšem. Za napade v vseh treh smereh bi se morala uporabiti skoraj vsa vojaška moč obeh držav osi. Doslej je šel sicer — zaradi otipavanja in orientiranja — prvi napad vselej postransko smer (ne pr. čez Dansko in Norveško) in je šel pozeje prešel v važnejši pravci (Nizozemska in Belgija) ter na koncu v najvažnejšo smer (Francija); toda zmerom ni treba, da bi bilo tako.

Cilj takšnih nemških napadov v postranskih smereh je bil doslej otipavanje, kakšen vtisk naredijo doseženi uspehi, in računanje, koliko ti uspehi moralno in gnotno prinesejo napadalcu, t. j. Nemčiji, in koliko škode ima v istem smislu branilec, t. j. Anglija. Danes je pa slika dokaj drugačna.

Danes se namreč jasneje vidi, da postranski uspehi ne naredijo bogve kolikšnega moralnega vtiska, če ne prinesejo tudi velikih gnotnih koristi, a danes si odlaganje glavne bitke želita Anglija in Amerika, ker jima je še potreben čas.

Iz gornjega smo videli, koliko časa bi bilo treba za izvršitev naloge v vsaki smeri posebej. Če bi se pa napad najprej izvršil v glavni smeri in če bi uspel, bi se pozneje uspeh v postranskih smereh dosegel mnogo hitreje, skorajda sam po sebi, kot posledica uspeha v glavni smeri.

Spricho današnje nemške moči (najmanj 5 milijonov horcev) in italijanske (2-3 milijoni) bi se mogel napad na britansko metropolo izvršiti z vojsko približno dveh milijonov mož. Če bi se po tej poti dosegel uspeh, bi se dosegel najhitreje.

Ta napad velja za najverjetnejšega, čeprav je najbolj tvegan; toda nekoč bo treba riziko tvegati. Če riziko danes obstoji, tudi pozneje ne bo minil. Se več; niti vstop Japonske v vojno ga ne bi zmanjšal, zakaj rizika ne delajo številke, ampak odločnost Angležev za obrambo metropole; in ta odločnost se ne bo zmanj-

VOJNE MORNARICE 1894-1939

(Dodatek k članku o Winstonu Churchill v 7. številki »Družinskega tednika«)

Dober poznavalec zgodovinskega razvoja vojnih mornaric velesil nam je dal na razpolago spodnje podatke kot dopolnilo navedbam iz prvega članka o Winstonu Churchill, priobčenega v našem listu pred štirinajstimi dnevi.

Stavek: »Ob istem času je Churchill skrivaj zamenjal 135 palčne s 15 palčnimi topovi, ko je dal v delo pet novih drednotov«, mi je potisnil pero v roke, da osvetlim nekoliko njegovo ogromno in drzno delo s podatki iz mornariške statistike.

Listajoč po Taschenbuchu der Kriegsflootten za l. 1913. in 1937. sem dobil naslednje podatke, ki osvetljujejo karakteristično Churchillovo delo za prenovljenje največje mornarice sveta.

Drednoti, ki so jih začeli graditi z njegovim vstopom v Asquithovo vladno, so bili Barham, Queen Elisabeth, Valiant, Warspite in Malaya, ki zmordernizirani tvorijo še danes dragoceno eskadro oklepnih ladij angleške mornarice. 195 m dolgi, po 31.000 ton veliki veliki, oboroženi vsak s topovi 8- do 38 cm kalibra, so se v l. 1913. in 1914. sploščili. Borili v skagerraški bitki 31. maja 1916. Warspite je sovražnik v bitki nevarno poškodoval, po nemških poročilih celo potopil. Da so bile to odlično zgrajene ladje, saj pravi zgoraj omenjeni almanah iz l. 1937., da so »eine besonders geglückte Konstruktion« (posebno posrečene konstrukcije), dokazuje dejstvo, da so te ladje 27krat zadele najtežje granate.

V primeri s svojimi prednicami so te enote imele po 3000 ton več in kaliber topov se je povečal s 343 cm (135 palca) na 38 cm.

Se prej je prevladoval v vseh velikih mornaricah kaliber 305 cm.

Dvajset let pred svetovno vojno je bila angleška mornarica tako močna, da je v l. 1894. prekašala mornarice treh najmočnejših pomorskih velesil, t. j. Francije, Nemčije in Rusije skupaj, USA je takrat imela zelo skromno mornarico, o japonski ni bilo skoraj

slišati. Toda l. 1900. se začela preobrat.

Nemški Reichsrat je sprejel 14. junija 1900. mornariški zakon (Flottengesetz), ki se je pozneje izpolnil z novelama z dne 5. junija 1906. in 14. junija 1912., po katerem so Nemci začeli pomnoževati svoje vojne brodoge.

Po tem zakonu bi morala do l. 1917. Nemčija imeti 41 oklepnice, t. j. 5 eskadrov po 8 enot in 1 admiralsko ladjo, dalje 20 velikih in 40 malih križark.

S tem se je pričela med obema tekmečema borba za nadvlado na morju, borba, ki se najlepše pokaže v številkah.

L. 1894. je štela nemška mornarica 15 velikih oklepnice (največje po 10.000 ton) in 8 obrežnih oklepnice do 5.000 ton. Tonaža vseh skupaj je znašala 151.751 ton. V istem času je imela Anglija 52 velikih (do 15.000 ton težkih enot) in 13 obrežnih oklepnice. Skupno so izpodirale 622.000 ton.

L. 1904. je imela Nemčija že 29 velikih in 8 majhnih oklepnice s tonažo 353.400 ton. Anglija pa 70 velikih in 4 majhne oklepnice z 931.000 tonami. Nadaljnji razvoj obeh mornaric je naslednji:

Nemčija je imela 1. januarja 1913 30 oklepnice. Anglija 55 enot, mlajših od 20 let; nemške ladje so imele 463.000 ton, angleške 947.000 ton. Med njimi je bilo nemških drednotov 10 z 216.200 tonami, angleških pa 15 s 338.500 tonami.

Poleg tega sta imeli obe mornarici še oklepne križarke in orjaške bojne križarke, ki so jih pristevali zaradi težkega topništva in oklepa drednotov.

Iz teh števil je razvidno, kako je rala nemška mornarica in se pomaknila s 4. na 2. mesto.

V svetovno vojno je šla Nemčija z 41 oklepnici, 21 velikimi in 43 malimi križarkami. Doseženi je bil program zakona iz l. 1900. Če pristajemo se 4 bojne križarke (od 19-28.000 ton), je Nemčija začela svoj gradbeni program, a tudi angleška mornarica se istočasno pomnoži z 9 takšnimi orjaki od 18-30.000 ton.

Celotno mornarico nam podaja naslednja statistika, strašna priča oboroževalne tekme, ki je privedla l. 1914. do svetovnega konflikta.

Nemška in angleška mornarica v l. 1894. in 1914. po Marine Almanachu in Taschenbuchu der Kriegsflootten

Leta	Vrsta ladij	NEMČIJA		ANGLIJA	
		dovršeni	vseh	dovršeni	vseh
		ladij	ton	ladij	ton
1894	Oklepnice	14	113.581	15	123.581
1914	Oklepnice	38	634.500	39	660.300
1894	Obrežne oklepnice	6	20.970	8	28.170
1914	Obrežne oklepnice	2	8.300	2	8.300
1894	Oklepne križarke	—	—	29	226.000
1914	Oklepne križarke	15	240.600	16	268.600
1894	Velike križarke	1	6.052	1	6.052
1914	Velike križarke	1	6.052	5	28.460
1894	Male križarke	17	37.931	17	37.931
1914	Male križarke	42	141.760	43	146.660
Skupaj		98	1.031.220	105	1.112.320
1894	Torpedovke	110	—	126	—
1914	Torpedovke	70	—	70	—
1894	Rušilci	11	—	11	—
1914	Rušilci	147	—	165	—
1894	Podmornice	—	—	—	—
1914	Podmornice	18	—	18	—
Skupaj		298	—	380	—

K tej statistiki pripominjam, da so gradile ob koncu 19. stoletja vse mornarice za varstvo obrežij oklepnice do 5.000 ton. Ki so bile kljub temu močno oborožene. Za boj na visokem morju daleč od mornariških oporišč so gradili ladje od 5.000 ton navzgor.

Po bitki pri Čušimi l. 1905. so začele velesile graditi oklepnice od 18.000 ton navzgor. Prvo tako ladjo so zgradili Angleži na podlagi izkušnje te bitke, v kateri so odločili zmago japonski topovi kalibra 305 cm. Prva taka oklepica se je imenovala Dreadnought; sploščena l. 1906., je imela 18.000 ton in je bila oborožena z 10 topovi po 305 cm (12 palčnimi cevmi).

šala. Prebitek vojaštva preko števila, potrebnega za napad na metropolo, bi ostal za eventualnost in za poznejše cilje. Morda vse to vojaštvo niti ni mobilizirano, ampak živi svoje redno civilno življenje; v tem je samo premoč osi, prav tako kakor je njena največja slabost šibkost njene mornarice.

Ta trenutek se vojne priprave ne vidijo, ker jih skrivajo. Le iz njih bi mogli izjaviti določenejske sklepe o namerah obeh taborov: Kje, kaj in kako kateri tabor misli. Kljub mu se tendenca razgalja: odkriva je diplomatsko delovanje. In iz tendence se vidi, da vlada večja živahnost ne samo na zahodni bojni fronti, ampak tudi politična in vzhodnem in zahodnem delu Sredozemskega morja. V vzhodnem Sredozemlju je Anglija morda tempo celo pospešila s prekinitvijo diplomatskih odnosov z Romunijo.

Nadaljevanje na 1. strani

Oklepne križarke so bile z oklepom zavarovane ladje. Toda oklep je bil tanjši, ladje so pa bile hitrejšje od oklepnice. Po svetovni vojni jih ne grade več.

Velike križarke so vse ladje z več ko 5000 tonami, majhne imajo pa po 2000 do 5000 ton.

Torpedovke so bile ladje do 200 ton. Vse torpedovke z več ko 200 tonami se štejejo med rušilce.

Ob izbruhu svetovne vojne l. 1914. sta bili zelo močni tudi mornarici USA in Japonske. Dobra je bila tudi avstro-ogrška vojna mornarica.

Po velikosti so si sledile: Anglija, Nemčija, USA, Francija, Japonska, Italija, Avstro-Ogrska, Rusija.

V razdobju 1918.—1939. je nastal največji velik zastoj v gradnji velikih vojnih ladij.

Do leta 1935. so zgradile vse velesile 12 oklepnice (med njimi nemške tri žepne po 10.000 ton).

Razni odgovori, sklenjeni med njimi, so omejevali tonažo in število enot. Zdelo se je, da je konec pomorskega oboroževanja. Z letom 1935. se prične nov val tekmovalnosti.

3. oktobra 1936. je Nemčija spustila v morje 26.000 tonski Scharnhorst, Anglija je pa začela graditi l. 1937. 35.000tonske ladje, ki jih uvrščajo zdaj v svojo mornarico.

Francija je splovila prvo 26.000 tonsko bojno ladjo 2. oktobra 1935. Italija je začela zdaj gradnjo 35.000 tonskih oklepnice (Littorio, Vittorio Veneto in druge). Zganila se je Japonska in pričelo se je spet delo v ameriških ladjedelnicah.

Izginile so prejšnje oklepne in druge velike križarke z več ko 10.000 tonami. Pojavljajo se se povsem novi tipi vojnih ladij.

Toda o tem morda drugič. A. M.

Winston Churchill

Izveček iz knjige Renéja Krausa »Winston Churchill«
(Filadelfija 1940)

(Gl. štev. 7. in 8. D. t.)

Smrt je takrat stalno prhutala nad njegovo glavo. Kako ji je Churchill ušel, bodo ljudje govorili vse dotlej, dokler bodo na svetu škotski streli. Nekega tihega popoldne, komaj teden dni po njegovem prihodu na fronto, je Churchill sedel v svojem malem zavetišču iz peščenih vreč in pisal pisma domov. Tedaj vstopi ordonanca:

»Poveljnik armadnega zbora bi rad govoril z majorjem Churchillom in ga vabi na čaj v Merville. Avto bo čakal ob 3.15 na cestnem križišču pri Rouge-Croix.«

Churchill je odšel po razmočenem in s snežno brozgo pokritem gozdnem terenu na kraj sestanka. Toda voza ni bilo. Po enournem čakanju je Churchill, razdražen od jalove hoje, tiho zaklel in odkolovratil po blatu nazaj.

Njegov narednik je salutiral in javil:

»Sir, vaš nahrbtnik smo morali spraviti v drugo zaklonsko. Pet minut po vašem odhodu je zažvižgalo in udarilo skozi streho, da je vse razneslo.«

15. decembra je Churchill napredoval v polkovnika in prevzel poveljstvo nad 6. polkom škotskih strelcev. S srdito vneto pa hkrati s ponosom se je pehal s svojimi fanti, da je ustvaril iz njih vzoren bataljon. Njegov metode so bile vse prej kot pravoverne.

Tako je nekega jutra, kmalu potem ko je postal polkovnik, zbral svoje stotnike in jih takole ogovoril:

»Gospodje, začne se vojna proti — ušem!«

Potlej je sledilo strašno znanstveno predavanje o ušeh, nazadnje je pa prosil zdravnika, naj sestavi odbor za popolno iztrebljenje tega mrčesa.

Odbor je ustvaril prave čudeže. V treh ali štirih dneh ni bilo v tistem odseku nobene uši več. In krilatica o »brezkušnem« bataljonu je šla po vsej armadi.

Z vojaštvom je Churchill ravnal tako obzirno, da so ga krstili za očeta njegovega oddelka. O sleherni rani svojih ljudi je govoril z zdravnikom in si sam ogledal ranjence, posebno po napadih iz strelskih jarkov; te napade je pogosto sam vodil.

Ker strahu ni poznal in mu je življenje na fronti ugajalo, je jel postavljati čedalje bolj drzen. Nekeč sta ga obiskala dva generala; Churchill ju je imenitno pogostil, potlej je pa dejal:

»Gotovo vaju bo zanimalo videti, kakšni so moji strelski jarki.«

Bilo je ravno med srditim sovražnikovim obstreljevanjem, toda generaloma ni drugo kazalo, kakor da pristane. Vsi trije so se plazili po tleh; drugače bi bilo prenevarno. Vojski v prvi črti so se smejali, videč, kako si stara dva gospoda v polkovnikovi družbi trgata lepo ukrojene hlače ob bodeči žici in se valjata v blatu.

»Saj to je zelo nevarno,« je rekel eden izmed obeh generalov. Drugi je pa resno prikimal s svojo srebrnolaso glavo.

»Res je,« je pritrdil Churchill. »Hudo nevarno je.«

Njegovo duševno življenje na fronti ni počivalo. Bral je svojo žepno izdajo Shakespeara in med točo granat debatiral o podrobnostih parlamentarnih diskusij. Seveda ga je imelo domotožje po parlamentu; toda pokazal tega ni.

Čim dalje je vojna trajala, tem težje je bilo zadelavati vrzeli v škotskih polkih. Fronta je dan za dnem požirala neizmerno človeških življenj. Kaj kmalu je bilo treba Churchillov bataljon spojit z nekim drugim bataljonom istega polka. Ker je bil Churchill mlajši polkovnik, se je moral podrediti drugemu.

Tedaj ga je jel glas Anglije klicati nazaj. Churchill se je vdal pravcemu veletoku prošnji, naj se vrne v parlament. Pred odhodom je priredil svojim tovarišem častnikom poslovično večerjo. Pričakovali so, da bo imel blestečo govoranco, toda izrekel je samo en stavek: »Hvaležen sem, da sem imel priložnost spoznati, da je mladi Skot najstrahotnejša bojna žival.«

Po končani vojni je Churchill osebnostno poskrbel, da so vsi njegovi frontni tovariši, častniki in navadni vojaki, dobili službe. Vse svoje življenje si je povsod ustvarjal sovraženike — samo ne v svojem nekdanjem bataljonu.

Stare roke, v katerih je dotlej ležala usoda imperija, so takrat silovito drgetale. Churchill se je z vso vneto spravil na delo; zahteval je, da se ima vojna nadaljevati z večjo odločnostjo, a hkrati tudi z večjo opreznostjo. Neizprosno je nastopil proti temu, da bi generali po nepo-

trebnem žrtvovali človeško življenje pri poskušanju prebijanja zahodne fronte.

V svojem prvem govoru po vrnitvi v parlament je prvič zahteval samostojno letalsko ministrstvo. Velika Britanija mora obvladovati oblake prav tako kakor valove (namig na britansko himno: *Britannia, rule the Waves*; Britanija, gospoduj nad valovi; op. ured.), ali bo pa lepega dne po njej. Večina poslancev je bila prepričana, da misli njihovega hrabrega tovariša spet previsoko lete. Toda Lloyd George, kmalu nato predsednik britanske vlade, je poslušal z velikim zanimanjem. Churchillove ideje o »tvorni obrambi« in o tem, da se ne sme več zapravljati človeško življenje samo zato, da bi čim več »Nemcev prišlo na drugi svet«, temveč da je treba ugonobiti nemške podmornice in čakati na ameriško pomoč.

16. julija 1917. je Lloyd George ponudil Churchillu municijsko ministrstvo. Po 20 mesecih grenkega izgnanstva je v zbornici završala novica: »Winnie je prišel nazaj!«

Njegovo ministrovanje v municijskem resoru je bilo morda najuspešnejši čas v vsem njegovem življenju. Prišel je sva v boj, v element, kjer je bil doma, in vrhu tega spoznal, da te vojne Velika Britanija ne more več izgubiti. Intervencija Združenih držav ga je bila elektrizirala in od njega so se iskre utrinjale k vsem, ki so prišli z njim v stik. Churchill je bil neizmerno ponosen, da je po materi tudi sam Američan. Njegovo izredno razumevanje ameriškega duha in okoliščina, da stoji z eno nogo v Ameriki, z drugo pa v Angliji, sta bili neprecenljive vrednosti pri obče- vanju z novim zaveznikom.

Churchillova iznajdljivost in smisel za vojno mašinerijo, pa njegova neizmerna energija in ustvarjalnost so zdaj imele dovolj torišča za udejstvovanje. Nič več mu ni bilo treba zapravljati svojih sposobnosti v boju z malenkostnimi pomisleki. Za svoje prve tanke je s težavo izmoledoval 70.000 funtov kredita; zdaj je lahko zahteval na tisoče teh pošastí, ki so tako uspešno prestale svoj ognjeni krst. Vse britansko otočje je postalo en sam arzenal municijskega ministra. Ali potrebe vojske so stalno naraščale. Njene zahteve so bile imperativne in tako rekoč nenasične. Stirje činitelj so omejevali produkcijo: pomankanje tonaze, jekla, strokovnega delavstva in denarja — v tem redu, kakor smo jih navedli.

Marsikateri drugi človek, naj bi bil še tako sposoben, bi klonil pod bremenom tolikšnega garanja. Za Churchilla je bila sleherni nova naloga tudi nova izpodbuda. Kaj, še za zaveznike naj skrbi? Zakaj ne? Italijani so postreljali skoraj vse streliške pri Kobarižu? Nič za to, Churchill bo že poskrbel za novo municijo!

Potem je prišla njegova največja dobava: Združene države so zaprosile, naj bi Anglija opremljala njihovo čedalje bolj naraščajočo vojsko na Francoskem. In Churchill je podpisal pogodbo v višini 500 milijonov dolarjev (v našem denarju 30 milijard) za popolno topniško opremo ameriške vojske — brez slehernega dobčka ali izgube za obe strani. Gentleman-ska pogodba, ki se je sijajno obnesla. Nikdar poprej in nikdar pozneje ni pristranost anglo-ameriškega prijateljstva dosegla tolikšne stopnje.

Ves ta čas je Churchill prenočeval v svojem uradu. Nekajkrat se je tudi odpeljal čez Rokavski preliv. Dopoldne je prebil v ministrstvu, popoldne je sedel v letalo in dve uri pozneje je že bil v britanskem glavnem stanu blizu Verchocqa. Vselej je pri takšni priložnosti preletel bojno črto, navadno v starih, dosluženih »škatalah«, zakaj nove aparate je potrebovala vojska.

Stavka municijskih delavcev je bila poslednja zapreka, ki jo je moral preskočiti. Churchillov zmerom budni instinkt mu je dejal, da to pot ne gre zgolj za mezde, ampak da je stavka bolj izraz živčnega izčrpanja. Šlo je za veliko stvar: za resnično voljo do odpora. Anglija je bila — športno povedano — tik pred koncem dirke, vsa zasopla, a za več ko eno glavo pred svojim tekmečem. Ali naj se tik pred ciljem zgrudi na tla? Churchill je sprejel zastopstvo stavkujočih delavcev in jim postavil ultimatum: »Delajte, ali pa na fronto!« Dotlej so bili namreč municijski delavci oproščeni frontne vojaščine. Spričo te grožnje so odnehal: stavka je propadla.

Churchillov ultimatum je med mnogimi delavci zanetil strastno sovraštvo do moza, ki je zati medzno gibanje. »Sovražnik delavcev!« Tako ga je poslej imenovala levica. Toda nekaj tednov pozneje so zazvonili vsi zvo-

novi. Winston Churchill se je v družbi svoje žene peljal v odprtem avtomobilu skozi Whitehall (ulica v Londonu, ob kateri stoje vsa važnejša ministrstva; op. ured.), med vriskajočimi pozdravi množic, ki so ga bile še malo prej preklinjale. Na Downing-Streetu (cesta, po kateri Angleži radi imenujejo svoje zunanje ministrstvo; op. ured.) ga je čakal Lloyd George. Brez besede sta si moža segla v roke; tako sta proslavila zmago.

Malo ljudi je prestalo toliko nepetih trenutkov prve svetovne vojne. Kaj vse so pomenili Winstonu Churchillu?

Mrzlične priprave v mornariškem ministrstvu, bolj rečeno, zaroto; huzarski napad na Anvers; jalovo upanje v Galipoli in nato tragično razočaranje; obup odslovljenega ministra; kratkotrajno divje zadoščenje ob bojih v strelskih jarkih; vrnitev na oblast, ki se je moral zanjo tako srdito boriti; demonsko vneto za tank in za letalstvo; nesteto grenkih debat z izčrpanimi in obupanimi voditelji; potem navdušenje med vstopom Amerike v vojno, uvedbo 24-urnega delavnika v municijskem resoru; strah pred porazi, meječimi skoraj ob katastrofo; veselje ob trenutnih uspehih in na koncu spor z delavstvom.

Bil je res nadčloveški napor, toda ko ga je bilo konec, se je Churchill zaklel, da ne sme priti do nove vojne, in je takoj ponudil roko poraženim Nemčiji! On je bil prvi, ki je zahteval, da se blokada pri priči ukine, še preden je bil mir podpisan in da se pošlje živež v Hamburg. Pozneje je pri neki priložnosti takole zgostil svojo osebnostno vojno filozofijo: »V vojni odločnost; ob porazu vztrajanje; v zmagi velikodušnost.«

IV

Po vojni je Churchill ostal v vladi še tri leta, najprej v vojnem in letalskem ministrstvu — v obeh hkrati — in na teh postojankah izvedel veličansko organizacijsko delo demobilizacije in ustvarjanja novega garnizijskega sistema vojske v imperiju. Potem, spomladi leta 1921., je prišel v kolonijško ministrstvo in izvedel energične reforme v Iraku in Palestini; nazadnje je srečno likvidiral skoraj sto let star prepis s podpisom pogodbe z Irsko, pogodbe ki je dala Irlem neodvisnost in rešila Ulster (severni protestantski del Irske) imperiju.

Zasedanje parlamenta v letu 1921., so krstili na »Churchillovo zasedanje«, tako ga je Churchill obvladoval s svojim govorniškim darom; vsa Anglija je govorila samo o njegovih delih. Ali demokracija je takrat preživljala nemirne dni, in štirinajst dni pozneje je narodni junak padel, iz nedognanih vzrokov, ki vodijo narod, da požre tiste, ki jih ima rad.

Anglija ni bila več tista, kakor je bila. Strahotni vojni naporí, izguba toliko krvi, predvsem pa prenaenjanje živcev — vse to je deželo docela izčrpalo. Može, ki so zdaj prišli na krmilo, so bili popoln izraz šibkosti izgubljene angleške generacije — generacije med dvema vojnoma.

Stranke so snubile volice s tem, da so se skrbno ogibale, da ne bi zdramile ljudstva iz njegovih pacifističnih sanj in da ne bi obujale more prejšnje vojne. Anglija se je delala gluho in slepo. Bog ne daj, da bi se ljudstvo moralo kako odločiti! Lahko, udobno in neskrbno življenje je bilo prvo. Vlade in javno mnenje so se siečale na isti gladini — na najnižji v ponosni zgodovini Velike Britanije. Med splošnim odobravanjem se je pripravljala teren za gospode Macdonalde, Baldwine in Neville Chamberlaine, da bodo pripeljali Anglijo nizdol.

Po tej poti Winston Churchill ni mogel iti. Bil je pretežak — pretežak slavnih spominov, ki jih je narod želel čim prej pozabiti; mož iz dobe junakov v času porajajočega se jazza.

Tako se je Churchill v začetku leta 1922. zagledal zunaj parlamenta — prvič po letu 1900. Zdal je imel spet časa na prebitek; porabil ga je za pisanje zgodovine. S hitrimi koraki stopajoč po sobi, je narekoval v podečih se stavih, ki jim nobena strojepiska ni mogla slediti, svojo mojstrovino *The World Crisis* (Svetovna kriza), pregled prve svetovne vojne in njenih vzrokov. Zgodovino je obilno prepletel z dogodki iz svoje lastne preteklosti; opisal jo je z blestecim jezikom, ostroumnostjo in s pedantno resnicoljubnostjo.

Ko je knjiga izšla, je sir Arthur Conan Doyle, znani pisec detektivskih povesti, napisal: »Winston Churchill piše najlepši slog med vsemi živčimi Anglosasi.« J. L. Garvin, mož, ki ni bil zmerom Churchillu naklonjen, je pa ugotovil v *Observerju*: »Noben angleški državnik ne bo dobil trajnejšega mesta v literaturi. Churchill je eden izmed tistih, ki se o njih lahko reče, da so rojeni organizatorji jezika.« Ko je nekaj let pozneje napisal življenjepis svojega prednika, vojvode Marlborougha, ga je kritika prav tako proglasila za mojstrsko delo.

Dalje prihodnjič.

H. C. ANDERSEN

Rdeči čevljički

»To je pač blesteče usnje!« je vprašala stara gospa. »Tako se svetijo!«

»Da, svetijo se,« je odgovorila Marija. In ker so ji bili prav, so jih kupili.

Toda stara dama ni vedela, da so rdeči, kajti nikoli ne bi bila dovolila Mariji, da bi šla k birmi v rdečih čevljičkih. Tako je pa vendar šla, in celo veselila se je tega.

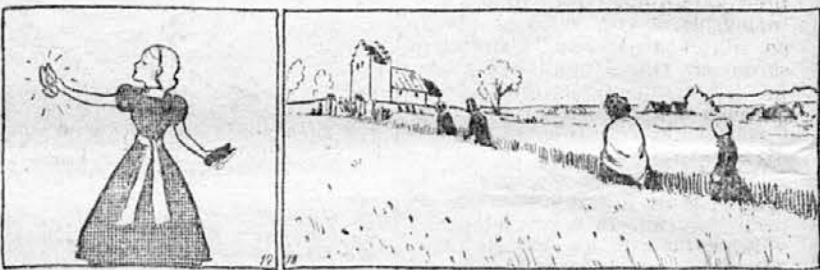
Vsi ljudje so strmeli v njene noge; in ke je šla po cerkvi proti vratom na kor, se ji je zdelo, da celo nagrobni stari kipi, slike pridigarjev in njihovih žena v trdih ovratnikih in dolgih, črnih oblekah, upirajo oči v njene rdeče čevljičke. In samo nanje je mislila.

ko ji je pridigar položil roko na glavo, ji govoril o svetem krstu, o zvezi z Bogom in o tem, da je zdaj postala odrasla kristjanka. Orgle so slavnostno igrale, ljubki otroški glasovi so peli, toda Marija je mislila samo na rdeče čevljičke, ki so bili tako podobni princeskinim.

Popoldne so ljudje povedali stari dami, da so bili čevljički rdeči; gospa je dejala, da je to grdo in da se ne spodobi in da mora Ma-

rija vselej, kadar gre v cerkev, obuti črne čevlje, pa čeprav so že stari. Marija teh besed ni posebno rada poslušala.

Prihodnjo nedeljo je bila v cerkvi večerja; Marija si je ogledala črne čevlje, pogledala rdeče in spet črne — in obula je rdeče.

Bil je prekrasen sončen dan; Marija in gospa sta šli po stezi skozi žito; steza je bila prašna.

Ob cerkvenih vratih je stal star vojak z berglo in s čudovito dolgo brado, ki je bila bolj rdeča kakor bela; priklonil se je do zemlje in vprašal staro gospo, ali ji naj obriše čevlje.

Tudi Marija je pomolila svojo drobno nogo. »Glej no, kakšni lepi plesni čevljički!« je vzklilni vojak in jih potkal po podplatih.

Stara gospa je dala vojaku mi-

loščino in odšla z Marijo v cerkev.

Vsi ljudje v cerkvi so ogledovali Marijine rdeče čevljičke in tudi vse slike so škilile za njimi; ko je Marija pokleknila k oltarju in dvignila k svojim ustnicam zlato kuplico, so se njene misli mudile samo pri rdečih čevljičkih in zdelo se ji je, kakor da bi plavale v kuplici. Pozabila je peti svoj psalm in moliti svoj očenaš.

Ko so vsi ljudje odhajali iz cerkve, je stara gospa sedla v svojo kočijo. Marija je dvignila nogo, da bi se povzpela v kočijo, tedaj je pa

vzklilni stari vojak, stoječ tik nje: »Poglej no, kakšni lepi plesni čevljički!« In Marija si ni mogla kaj, da ne bi zaplesala nekaj korakov.

In ko je pričela, so noge plesale dalje, same od sebe, in bilo je, kakor da so dobili čevlji neko čudovorno moč nad njimi.

Priplesala je okrog cerkvenega vogala, pa še ni mogla prenehati. Kočijaž je moral teči za njo in jo ujeti za krilo.

Dalje prihodnjič.

1. poglavje

Sir Henry Lush je bral v svoji udobno opremljeni gosposki sobi na Slonea Squaru borzna poročila v velikem popoldnevniku. Bil je zadovoljen — in kako bi ne, ko se pa v toliko številkah zrcalili njegovi lastni uspehi na borzi. Zato si je dejal, da ni zdaleč vendarle lahko za nekaj časa obesil kupčije na klin in se nase odpočil!

Na mizi je bil cel kup potovalnih prospektov, okrašenih s samimi zapeljivimi in vabljivimi slikami s Kanarskih otokov, iz Južne Afrike in z riviere. Manjkalo kajpak ni vseh redov vseh mogočih parniških družb.

Pogrezniti se je globoko v usnjeni klubnjak in si zavil v gost sinji oblak dima svoje smotke, slika v soncu se kopajoče južno morje in se v mislih naslajal nad bohotno rastjo tropskih palm in nad redko senco pomarančnih logov.

Ho, na moč prijetno je bilo tako razmišljanje na vlažno leden dežembrski večer, ko je na tisoče Londončanov sklepalo z zobni in se jih je na tisoče zavijalo po bornih stanovanjih v prepereli cunje. Sira Henryja je pa mučilo edino to vprašanje, ali naj odpusti svojo razkošno jahto, ali naj se pa pomeša med vrvece množice bogatih potnikov, ki bodo odpluli v sončni svet na jugu na velikih plavalnih palatah, ki so se mu vabljivo smehljale s pisanih prospektov.

Njegova smotka, že osma po kosilu, je pravkar dogorevala. Sir Henry je vrgel ogorek v veliki peknik, izpil kdo si ga ve kateri koktel in pozvonil. Ponizhen služabnik je vstopil in se globoko priklonil. Gospodar mu je velel, ne da bi se ganil:

»Kopel, Simmons?«

»Je pripravljena, gospod.«

»Večerjal bom v klubu. Večerno obleko!«

»Kakor ukazuje gospod!«

Deset minut pozneje se je kalužal v vodi, ki mu jo je bil Simmons skrbno pripravil. Potlej je odšel v spalnico, se počasi oblekel in razmišljal, kaj si bo privoščil dobrega za večerjo. Brez smotke to seveda ni šlo. Segel je po veliko tobačnico in listnico, ki ju je bil pred kopanjem položil na toaletno mizico. Nebrzično je odprl tobačnico, zdajci je pa opazil, da sta imela samo dve smotki izmed treh izvirna pisana in z zlatom okrašena obročka.

Okoli tretje smotke je bil ovit ovek, bel trak papirja, na njem pa z rdečilo narisana tehtnica.

Sir Henry je prebledel. Njegova mesnata roka, držeča tobačnico, je vidno zadrhtela. Težko sopeč je sedel na bližnji stol.

»Simmons!« je zaklical.

Služabnik se je prikazal.

»Ali ste bili... ali ste bili vi kaj v moji sobi potem, ko sem se že slekel za kopel?«

»Ne, gospod!«

»Ali veste to prav za gotovo?«

»Prav za gotovo, gospod. Pripravil sem vam kopel, položil večerno obleko čez stol in vas poklical.«

»Okroglo oči sira Henryja Lusha so obitale na oknu, ki je bilo le priprto.«

»Ali ste vi odprli okno?«

»Ne, gospod. Zdi se mi, da je bilo že tako priprto, ko sem prišel v sobo. Ali nemara česa pogrešate, gospod?«

»Ne... prav nič. Naročite soferju, naj pripelje pred hišo.«

Simmons je izginil, ves v skrbeh zaradi gospodarjeve razburjenosti. Sir Henry se je spet zazrl v podtaknjeni obroček na smotki. Živčno ga je snel in si začel ogledovati hrbtno stran papirja. Lepilo je bilo še mokro; zamenjava se je torej zgodila šele pred nekaj minutami. Strah je gledal sira Henryja iz nabreklih oči.

Stopil je k oknu in pogledal skozenj. Ničesar ni opazil razen medlih luči v bežici megli.

Avto je obstal pred hišo. Sir Henry je sel skozi vežo. Njegov sofer je stal ko kamniten kip pred odprtimi vrati vozila. Toda sir Henry ga ni videl. Pred očmi mu je se zmerom plesala skrivnostna rdeča tehtnica.

»V klub, gospod?«

»Kaj?«

»Ali boste v klubu večerjali?«

»Ne, Poženite, kolikor se da, do Scotland-Yarda. Brži!«

V Scotland-Yardu je zahteval sir Henry višjega komisarja, toda ta visoki uradnik je imel opravke drugod.

Službujoči detektiv ga je odpeljal v pisarno nadzornika Malcolm Brenta. Brent je bil še sorazmerno mlad mož, vendar se je že ponašal s prav imetnimi uspehi. Sira Henryja je poznal sicer po imenu, toda osebno z njim še ni imel opravke.

»Prav žal mi je, da vas gospod višji komisar ne more sprejeti,« se je vladno opravičil Brent, »Sicer sem vam pa jaz v vsakem oziru na uslugo.«

Sir Henry je z odsotnim pogledom bolščal v nasprotno steno. Zdajci je segel v žep in položil pred Brenta smotko s podtaknjenim obročkom.

»Tolč sem našel pred pol ure.«

Brent je bil pri priči ves v ognju. »V kakšnih okoliščinah?« je naglo vprašal.

»Pustil sem tobačnico pred kopanjem na toaletni mizici. Ko sem se vrnil iz kopalnice, sem našel na smotki tale obroček. Prisegel bi, da so imele vse tri smotke izvirne obročke, ko sem odložil tobačnico na mizico.«

Brent mu je ostro pogledal v oči. »Ali veste, kaj to pomeni?«

»Vem, čeprav sem od sile zaposlen, sem vendarle pred kratkim slučajno bral v časniku... Tehtnica je Maščevalčev znamenje!«

»Res je, sir. Ali mar sumite, kako bi se bil ta nepridiprav prikradel v vašo hišo?«

»V spalnici je bilo okno samo priprto. Za količjak spretnega moža je igrača, da se vzpne v visoko prtilje.«

»Kakšne namene je utegnil imeti?«

»Tega ne vem. Ničesar drugega ne vem o Maščevalcu kakor to, kar so časniki pisali. Moja rejena listnica in dragocena ura sta ležali poleg tobačnice, pa se ju še dotaknil ni. Po mojem je to zgolj grožnja... osebno ogrožanje.«

»Ali sumite koga, ki bi imel kakršen koli vzrok, da bi vam stregel po življenju?«

Sir Henry je požrl gosto slino. »Ne tajim; utegne biti, da sem se pri tem ali onem osovražil, sicer pa — to sami dobro veste — posloven človek se z dobro kupčijo zmerom kakšni osebni zameri... Toda med temi poslovnimi neprilicami pač ne more nihče imeti namena, da bi me umoril.«

»Tega človeka nikoli ne more vedeti.«

»Ze mogoče. Poslednji, ki je dobil takšno grožnjo, je bil moj nekdanji tovariš Swinton, saj se boste spomnili? Menda tudi veste, kaj se je z njim zgodilo?«

»Brez sledu je izginil.«

Bliskavica je spreletela obraz sira Henryja. »O sebi vem le to, da si ne želim izginiti neznano kam. Zahtevam varstvo pred tem nepridipravom, ki si je nadel glasoviti vzdevek Maščevalca!« Upravičen sem to zahtevati...«

Brent je zamahnil z roko in mu skočil v besedo.

»Za vašo varnost bo preskrbljeno. Domnevam, da prej še nikoli niste dobili take grožnje.«

»Nikoli. Bil sem presenečen, da se še zdaj ne morem umiriti,« je hripavo odgovoril sir Henry Lush.

Brent si je zapisal še nekaj podatkov o legi hiše in o njenih prebivalcih. Sir Henry je opravil.

Nadzornik se je začel sprehajati po sobi gor in dol. V poslednjem polletju so se hudodelstva, ki so jih pripisovali Maščevalcu, na moč razpasa. Skoraj v vseh primerih so našli njegovo strašno znamenje — tehtnico! Včasih so zaznali znamenje prej, včasih hkratu s hudodelstvom, včasih na papir zarisano, včasih vgrebeno na oknu ali na vratnih podbojih. Njegove žrtve

so bile zvečine imenitne osebnosti. Toda vselej ne... Mnogo protislovij je še nepojasnjenih. V enem edinem primeru je žrtev izginila. To je bil Swinton. Zločinca pa doslej še niso nikoli videli v obraz.

Brent si je zbral celo kopico zanimivih malenkosti. In iz vsega, kar je doslej vedel, je sklepal, da mora biti Maščevalce mlad; to se je dalo zlasti presoditi po njegovi spretnosti in njegovem glasu. Neki star kaznjene je izpovedal, da ima Maščevalce naslikano krinko, ki se skoznj vidijo edinele njegove oči. Prav to je potrdil tudi neki starinar, ki so ga našli zjutraj po izvršenem ropu privezanega na posteljo. Po njegovem pripovedovanju je njegov obraz podoben ženski millega obraza in dolgih obrvi. Glas je pa vendarle moški, čudno zvočen, smeh pa cinčen.

Za Brenta je bil Maščevalce prava mra, strahotna pošast, ki ji ne more do živega. Njegov šef je postal zaradi tega nepridiprav že nestopen, prav tako meščanstvo, zakaj večina Maščevalcev žrtve se je štela med londonske imenitnike.

Medtem ko je Brent še razmišljal o najnovejši dogodivščini, je vstopil njegov tovariš Felton. Nadzornik Felton je bil starejši gospod. Sicer ni imel tako ostrega pogleda kakor Brent, zato je pa imel toliko več izkušnje. Felton je poznal slehernega zločinca v mestu in je natanko vedel za njihove navade in skrivališča.

»Strašansko vreme, noč,« je menil. »Ali je kaj novega?«

Brent je pokazal s prstom na smotko, ki jo je pustil sir Henry Lush na njegovi mizi.

Felton je zaživžgal skozi zobe in menil:

»Kdo je pa dobil ta čedni spominček?«

»Sir Henry Lush!«

»Lush... Lush? Aha, že vem! To je tisti bogataš, ki se je ondan malce ponesrečil z avtomobilom. Skopuh, da mu ga ni para. Še avtomobil ni imel zavarovanja... Siromaka, ki je zakrivil nesrečo, je tožil za odškodnino. A tako torej! Ta gospod se je zameril Maščevalcu?«

»Tako nekako se zdi.«

NAŠE

NAGRADNO TEKMOWANJE

Naše nagradno tekmovalje smo prejšnji teden zaključili. Dobili smo več sto odgovorov, več sto bolj ali manj posrečenih, dovornih imen. Razsodišče je imelo precej dela, preden jih je uredilo in izbralo izmed njih najboljše.

1. nagrada, din 200, si je priporil gospod, ki se skriva pod psevdonom Lipe Petjalen. Ljubljana. Krsti je naša dva junaka:

TINE PIF IN TONE PAF

2. nagrada, din 100, je razsodišče prisodilo g. Ani Neratovi iz Ljubljane za imeni:

MIHA IN PAVLIHA

3. nagrada, din 50, si je priporila dijakinja gđ. Radica Medičeva iz Ljubljane za imeni:

GOSPOD SIROTKA IN GOSPOD OTROBNIK

Nagradenci se lahko takoj oglašajo v upravi Družinskega tednika; denar jim bo takoj izplačan. Tisti, ki jim to pot sreča ni bila mila, naj pa ne izgube poguma, temveč naj počakajo na naše prihodnje nagradno tekmovalje.

Ob krstu naših dveh junakov vas opozarjamo na pesmico (gl. str. 2.), ki ji ima jo je posvetil njun avtor za primer, da bi zmagala. Tam se vam bosta naša nova znanca predstavila, kakor se spodobi za takšna junaka. t. j. v vezani besedi.

UREDNIŠTVO

»DRUŽINSKEGA TEDNIKA«

KRIMINALNI ROMAN * ANGLEŠKI NAPISAL GEORGE GOODCHILD. PREVEDEL Z. P.

Skrivnostno znamenje

več strpeti doma. Skupaj s sirom Henryjem Lushom se pehata za neko kupčijo in zdi se, da bo Lush bolje opravil. Nedavno je z njim telefoniral — pa sem slišala že takšne izraze, da so se mi kar lasje ježili. Br... kakor na fronti je doma! Vsi trpimo. Da ne pozabim: ali ste že kaj slišali o nekem Maščevalcu?«

»O kom govorite?«

»O Maščevalcu! Ta vzdevek se poda temu hudodelcu kakor volku jagnjetovo ime. Ali ne berete časnikov?«

»Prav redkokdaj. Saj ne utegnem.«

»Nikarite no! — Naj vam pa jaz povem kaj o tem! Včeraj sem srečala Brenta. Zaupno mi je povedal... sicer pa se mi zdi, da bi vam tega ne smela povedati...«

»Le z besedo na dan! Saj ne bom klepetal.«

»Naj bo. Sir Henry Lush se boji za svoje življenje. Bil je pri Malcolmu v Scotland-Yardu in tam so mu morali dati policijsko stražo.«

Reynolds je skoraj prevrnil skodelico s čajem.

»Ali sem mar kaj preslišal? Zakaj neki, za vse na svetu, pa potrebuje sir Henry policijsko stražo.«

»Saj sem vam vendar že rekla. od tega nepridiprava, od tega Maščevalca je dobil grožnjo... Zda seveda trepeti za svoje življenje.«

»Zakaj pa?«

»Čudno vprašanje! Če Maščevalce komu zagrozi, grožnjo tudi izvrši.«

»Zakaj bi pa ogrožal prav sira Henryja Lusha? Ta je pa iz trte izvit!«

»Tega tudi jaz ne vem. Sir Henry je ondan pustil svojo tobačnico na toaletni mizici, medtem ko se je kopal. Ko se je vrnil v spalnico, je bil izvirni obroček na smotki zamenjan za obroček iz navadnega papirja z Maščevalčevim znamenjem — z narisano tehtnico...«

»Nerodno slepomišljenje! Zakaj ni ta Maščevalce sira Henryja kar v kopeli zadavil? S tem bi vendar ne zapravil več časa kakor z zamenjavo obročka na smotki.«

»Povem vam samo to, kar se je zgodilo.«

»In sir Henry naposled res verjame v to šalo?«

»Kajpak. Še celo Malcolm sam!«

»Če je pa tako, je res že poslednji čas, da našo policijo presejemo in izvržemo otrobe. Po mojem je vse vkup nora šala — in ne gre mi v glavo, kako more Brent zapravljati dragoceni čas s takimi bedarijami!«

»Tega vi, Harry, ne razumete. Pogledajte sebe! Vse, kar poznate, je umetnost. Malcolm je pa, to menda veste, med najposobnejšimi ljudmi s Scotland-Yarda. Tudi vi ste bili nekoč drugačni. Vojna vas je popolnoma izpremenila. Še dobro se spominjam, da sta bila vi in Malcolm huda tekmeča že takrat, ko sem bila še punčica. Potlej — ko sta se vrnila, se je pa vse tako čudno izpremenilo. Zda ste postali pravi zaspani, vi nekdanji neugnanec neobrzdani! Zakaj, Harry?«

Reynolds se je nasmehnil. Mnogocesa bi Roza ne razumela. Ona ni bila na bojišču, ni videla, kako so najboljši tovariši — skoraj še otroci — padali kakor trava pod koščeno koso... Ona tudi ni mogla razumeti grenkih občutkov bojevnikov ob vrnitvi, ko so z žalostjo v srečo zaznavali na vsakem koraku žalostne posledice vojne v domovini. Reynoldsov lastni oči se je bil okoristil z ugodnimi prilicnostmi, hudo okoristil... Mnogo mladeničevih idealov se je sesulo v prah. Mnogo, čeprav ne vsi; drugi so padli tako nizko kakor življenje samo.

»Zahotelo se mi je miru po vseh strahotah, ki sem jih doživel,« je priznal. »Narava me je obdarovala s skromno slikarsko nadarjenostjo. In rad bi se izpopolnil. Brent je človek drugačnega kova. Priročim mu njegove uspehe; naj uživa ob roparskih zgodbah in dogodivščinah. Sicer bi pa tega starega vojnega tovariša res že spet rad videl. Dobrega pol leta ga že ni bilo na izpregled.«

»Kakor nalašč! Malo prej sem ga srečala in ga povabila, naj se še popodirne oglast pri vas. Upam, da mi ne zamerite.«

Dalje prihodnjt

ŠPORTNI TEDNIK

Višek letošnje bele sezone nogomet samo za točke

Za športnike je bele sezone že konec. Ugodne snežne prilike so se pomaknile za nje nedosegljivo visoko in daleč, kamor imajo dostop le pravi športniki. ki tekmujejo v vrhovih med elito. Dogodki v Garmisch-Partenkirchenu so potekali ob udeležbi, ki se nagiba k »osušcu«, in zanimivo bi bilo čeniti, da je na koncu v hokeju zmagała Nemčija, ki so jo v izločilnih tekmovanjih potisnili na mesto najboljšega izločenega, medtem ko so se v finalu tisti finalisti švedska, švica in Madžarska plasirali na mesta izza Nemčije.

V Beljaku smo se udeležili mednarodnega smučarskega tekmovanja za koroško prvenstvo. Pogoje tekmovanja je neprimerno vreme znatno poslabšalo, pa tudi prevelikega navdušenja ni bilo na naši strani za to prireditel. Zabeležiti je vendar Razingerjevo drugo mesto v klasični kombinaciji.

Pred nami je še Planica. Termin so morali pomakniti nekoliko nazaj, sicer ne bi bilo iz »mednarodnosti« te velike prireditve nič. Nemci po prvem marcu svojim tekmovalcem ne bodo več dajali dopustov za potovanja v inozemstvo. Menda so v marcu na sporedu važnejši dogodki od nedolžnih športnih borb.

V nogometu smo za enkrat še vedno navezani samo na čitanje poročil o dogodkih drugod. Medtem ko pri nas še prezimujemo, so Hrvati in Srbi v svojih dveh ligah zelo agilni, čeprav po blatu.

Tablica srbske lige se počasi ustavlja in dobiva od vrha navzdol čedalje bolj jasne konture. V državnem finalu sta z vso gotovostjo že BSK in beograjska Jugoslavija, ker ju ne more nihče več izrinuti. Dokaj ugodno tretje mesto ima subtiški ZAK, ki bo po vsej priliki tretji udeleženec v finalu. Za zdaj je na četrtem mestu Vojvodina, sicer čisto, toda še ne težko dosegljiva. Nato je gneča med petimi klubi za naslednje mesto in ima še vsak klub izmed te petorice od Jedinstva do Slavije možnost, da se prerine ne samo do petega, temveč tudi do četrtega mesta, če bi Vojvodini med potjo spodrsnilo.

Beležimo rezultate minule nedelje: BSK—Bata 3:1, Jugoslavija B—Gradjanski 2:0, Vojvodina—BASK 4:0, Jedinstvo—Jugoslavija J 1:0, ZAK—Slavija 2:0, torej vseskozi pričakovani izidi.

V Zagrebu so imeli na sporedu srečanje med purgerji in Hajdukom. Kakor vedno je tudi tokrat ta točka sporeda močno novleka. Borba je ostala s 4:4 neodločena — na veliko veselje zagrebških »zelenih«, ki so tako za cele tri točke pred Hajdukom in za štiri pred Gradjanskim. S svojim mrsčjim rezultatom 2:1 v Osijeku proti Slaviji si Concordia sicer ni nabrala svežih laurik, dodala pa je dosedanjemu izkupekcu točk še dve in vodi krenko in skoro nedosegljivo na hrvatski tabeli Tretji zagrebški klub, simpatični, toda letos manj uspešni Hašk, je šel v Split in je z istoimnim klubom samo 1:1 remiziral. Seveda je s tem rezultatom ostal v isti razdalji petih točk do Gradjanskega in tako sledih zapravljenih možnosti, da bi si priborili vstop v državno ligo. Na drugi strani se zabeležili še naslednja rezultata: Slavija V—Boska 4:3 in Hašk—Željezničar 1:0, ki nimata prav nobenega vpliva na nadaljnjo usodo hrvatskega nogometnega športa.

Prejšnjo nedeljo je v Zagrebu zboroval parlament plavalcev. Prirediteli so nam bogat in zanimiv spored za prihodnjo plavalno sezono. Spoznamo se s tudi o novem načinu prvenstvenega tekmovanja. Važen je sklen sledi obveznega slovensko-hrvatskega srbskega plavalnega troboja. Tudi je bil odobren preoben pravilnik za ta troboj. Zanimivo bi bilo izvedeti, kako so rešili problem nastopa posrednih plavalcev za posamezne narodne zveze: ali po članstvu v klubih ali po nekakšni? Po našem bi moral slovenski športnik (to ne velja samo za plavalni šport) reprezentativno nastopiti samo v slovenskem dresu, ne pa za narodno zvezo, v kateri je slučajno včlanjen. Slovenska športna zveza naj ob priliki sproži ta problem!

Slovenska lahkotletska zveza, v kateri je včlanjenih 10 aktivnih klubov, je v nedeljo absolutirala svoj prvi redni občni zbor. Zborovalci so odobrili poročila prejšnje uprave, izvolili novo, doletli tekmovalni spored za tekočo leto in do kraja izvedli svojo organizacijo. V Ljubljani pa ima svoj sedež še ena atletska zveza, ki šteje za svoje člane najbrže nekaj »neaktivnih« klubov. Če se bo in ko se bo tudi ta zveza odločila za svoj občni zbor, bomo tudi tega registrirali.

O. C.

Samci ne žive dolgo

Napisala Lillian G. Gennova

Koliko papirja so ljudje že popisali o težkočah in problemih zakonskega življenja! Tedniki in dnevniki, duhovniki in filozofi so postavljali diagnozo o različnih zlih te svete ustanove. A vse več ljudi kaže danes zanimanje za pravilno rešitev tega problema.

Dr. Durnat je nedavno izjavil: »Vse dotlej, dokler žena nima otroka, mora delati v zakonu prav tako, kakor je delala poprej; to se pravi, da mora biti ekonomski činitelj, ker sicer mož nima razloga, da se odreče svobodi starega fanta.«

Zdi se, da so nazori tega filozofa preveč enostranski. Zelec izvedeti resnico, smo pregledali hladne statistike in odkrili zanimiva dejstva. Ugotovili smo na primer, da je življenje samcev daleč od toliko hvaljenega blaženstva. Samci to življenje pogosto zelo drago plačujejo.

O tem najbolje pričajo podatki uradnih statistik: umrljivost samcev je za 50% večja od umrljivosti oženjenih moških, pri starih dekletih pa za 10 do 15% večja kakor pri poročenih ženskah. Med 40 in 50 leti umre 99% samcev, dočim je povprečna umrljivost poročenih moških v teh letih samo 95%.

Samci je desetkrat bolj nagnjen k telesnim motnjam in živčnemu zlomu kakor pa oženjen moški. Staro dekle je pa šestkrat manj odporno kakor njena omožena tovarišica.

Znani psiholog V. M. Marston navaja nekaj razlogov, zakaj se ljudje v srečnem zakonu počutijo dosti bolj od samcev:

»Oženjen človek živi dosti redneje. Posveča dovolj časa spanju in počitku in je ob določenem času. Navadno je bolj, ker žena skrbi za njegovo zdravje.«

Koliko je bilo že govorjenja, domisljic in neumestnih pripomb na rovaš žen, ki »mučijo svoje mož«. V resnici so pa pravi blagoslov zanje. Zelo opomni moža, naj vzame s seboj dežnik in obuje galoše. Žena mu svetuje, kdaj je treba obleči zimski plašč. Žena ošteje moža, če preveč kadi, preveč je in pije preveč črne kave. Ne dovoljuje mu brati pri slabih razsvetljavi. Brž ko se mož dobro ne počuti, pokliče žena zdravnika.

Samec, ki se nima s kom pogovarjati o svojem zdravju, ne posveča pozornosti simptomom bolezni. Ven gre, kadar se ne počuti dobro, in odlaža obisk pri zdravniku vse dotlej, dokler se bolezen ne stopnjuje. Naj kašlja, kolikor hoče, nihče se ne zmeni zanj. Lahko pa verjamete, da takšen trdovraten samec niti sam sebi noče pomagati.

Mož, ki skrbi za svojo družino, nima časa za lahkomišno življenje. Vsaka večerna prireditel, ki se je udeležil, se konča trezno in o pravem času. Mož se vpricho žene nikoli ne sme opiti.

Ker samci preveč svobodno žive, so dosti bolj izpostavljeni smrtonosnim poškodbam. Sofirajo avtomobil po poplivanju, ne pazijo na stopnice in ne na druge reči v svojem stanovanju. Zanimarjajo popravila avtomobila, vodovoda, pohlštva in mnogih drugih reči in tako povečujejo nevarnost, da se jim nesreča pripeti.

»Osebnost oženjenega možkega je uravnovešena,« pravi dr. Marston. Da doseže duševno in telesno uravnovešeno, mora človek imeti dom in družino. Življenje samca je življenje puščavnika. Samota ima velik vpliv

na ljudi, posebno v starosti, ko so nagnjeni k zanišljenosti. Samec je dosti bolj nagnjen k živčnemu zlomu in samomoru kakor pa oženjen moški.

Dejstvo, da zakon kljub vsem težkočam še zmerom nudi najboljši način življenja, potrjuje okoliščina, da se ločeni možje in vdovci znova ženijo. Znano je, da družbe za življenjsko zavarovanje računajo s tem, da oženjeni možki dolgo žive; mnoga velika podjetja pa rajši jemljejo na delo oženjene možke.

»Newsweek«, Toronto.

RADIO LJUBLJANA

OD 27. FEBR. DO 5. MARCA 1941.

ČETREK, 27. FEBRUARJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Plošče 13.00: Napovedi 13.02: Salonski orkester 14.00: Napovedi, poročila 17.30: Radijski orkester 18.00: Slovenska za Sloveno (dr. Rudolf Kolarič) 19.00: Napovedi, poročila 19.25: Nac. ura 19.40: Plošče 19.50: Deset minut zabave 20.00: Koncert zboru Glasbene Matice in Slovenskega vokalnega kvinteta 21.00: Radijski orkester 22.00: Napovedi, poročila. Konec ob 22.20 uri.

PETEK, 28. FEBRUARJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 11.00: Solška ura 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Napovedi, poročila 14.10: Tujkoprometna poročila, Poljuka in Komna, ponosni planinski postojanki 17.30: Salonski kvartet 18.00: Sodolne skrbi in omejitve v gospodinjstvu (gđ. Marine Angela) 18.30: Plošče 18.40: Francoska (g. dr. Stanko Lohen) 19.00: Napovedi, poročila 19.25: Dodekanez in Cipet (g. dr. E. Savnik) 19.40: Plošče 19.50: Narodnozgodni moment v gorah (B. Jordan) 20.00: Plošče 20.30: Koncert. Sodeluje ga. Pavla Lovsetova in radijski orkester. Dirigent: D. M. Sijancec 22.00: Napovedi, poročila. Konec ob 22.20 uri.

SOBOTA, 1. MARCA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošča za ploščo pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Plošča za ploščo pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes 14.00: Poročila, objave 17.00: Otrška ura 17.30: Plošče 17.50: Pregled sročila 18.00: Radijski orkester 18.40: Pasivna obramba in zaščita (sestra Marija Pokoren) 19.00: Napovedi, poročila 19.25: Beseda k prazniku 19.40: Plošče 20.00: O znanji politiki 20.30: »Na straži hrvatska.« Potopisen in narodopisen večer. Napisal Davorin Petanič 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

NEDELJA, 2. MARCA

8.00: Jutrnji pozdrav 8.15: Kvartet pihal 9.00: Napovedi, poročila 9.15: Radijski salonski orkester 10.15: Verski govor (p. dr. Gvido Rant) 10.30: Prenos cerkvene glasbe iz cerkve sv. Cirila in Metoda 11.00: Hrvatski kvartet, vmes pojo sestre Finkove (spremlja prof. St. Mihelič) 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski komorni zbor in radijski orkester 16.30: Smučarska telovadba in ZOF (ing. Neřima) 17.00: Kmet. ura 17.30: Plošče 18.15: Pevski zbor »Krkovo-Trnovo« 19.00: Napovedi, poročila, objave 19.30: Ura slovenske pesmi in besede: Pesmi Brde Šekove poje gđ. Vida Rudolf, pri klavirju prof. M. Lipovšek 20.30: Pevski in orkestralni koncert Sodeluje g. Frane Deržaj in radijski orkester 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Plošče. Konec ob 23. uri.

PONEDELJEK, 3. MARCA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Napovedi, poročila 17.30: Radijski orkester 18.10: Inštevno zdravstvo (dr. Anton Brečelj) 18.30: Plošče 18.40: Mesečni slovnstveni pregled (prof. Fr. Vodnik) 19.00: Napovedi, poročila 19.25: Nac. ura 19.40: Plošče 20.00: Shakespeare: Romeo in Julija — tragedija (član. Nat. gledal. v Ljubljani) 22.00: Napovedi, poročila. Konec ob 22.20 uri.

TOREK, 4. MARCA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Napovedi, poročila 17.30: Radijski orkester 18.00: Celosolo koncert (prof. Cinda Sedlbauer pri klavirju prof. M. Lipovšek) 18.40: Magični strupi v življenju in znanosti (prof. Miroslav Adičič) 19.00: Napovedi, poročila 19.25: Nac. ura 19.40: Plošče 19.50: Solška posvetovalnica (prof. E. Bojc) 20.00: Plošče 20.30: V ope retnem čaru Poje Ado Darian, igra radijski

Pri kašlju REMEDIA Quajacol SIRUP

v tem originalnem zavitku

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH

Glavno zastopstvo za Slovenijo:
Lekarna BANOVEC, Ljubljana

Reg. s. br. 22366-18. IX. 1940

orkester. Dirigent D. M. Sijancec 22.00. Napovedi, poročila. Konec ob 22.20 uri.

SREDA, 5. MARCA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Avgust Stanko igra harmoniko 14.00: Poročila, napovedi 17.30: Plošče 17.45: Mladinska ura 18.40: Za pravno prelobo naroda 19.00: Napovedi, poročila, objave 19.25: Nacionalno predavanje 19.55: Uvod v prenos 20.00: Prepos iz ljubljanske opere. Konec ob 23. uri.

Da bo vsa družina vesela,
je treba samo kupiti
»Družinski tednik«!

Moderni šlagerji za ples
in petje edino na ploščah

Zahtevajte brezplačne sezname

HARMONIKO

vseh vrst, violino in druga glasbila
se naučite hitro in ceneno le pri
strokovnjaku! Pouk na Vašem
domu ali v tečajih, naslov
»GLASBA« LJUBLJANA,
Predjamska 37 (Rožna dolina)

Običke, perilo, vetrni suknjiči,
dežni plašči, trenčki in vsa praktična
oblačila, nudi v največji
izberi, najceneje

Presker

Ljubljana, Sv. Petra c. 14

RESMAN LOJZE - Ljubljana

Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 21
tel. 42-80

Premog-Koks-Drva

za vse življenje Prozorno držalo, uredno velik rezervuar črnila, 14 karatno zlato pero. Najlepše darilo za vse prilike. »Jugopatent« Ljubljana, Dvorčakova 8 — Zahtevajte cenik. Sprejemamo zastopnike.

Dobi se v lekarnah in drogerijah

Obe polovici telesa nista enaki

Kadar ljudje ali živali izgube sleherni orientacijo, pa naj bo zaradi megle, mraka, snežnega meteža ali če so sploh na ozemlju, kjer ni ničesar izrazitega, po čemer bi se človek lahko orientiral, se pogosto zgodi, da se ljudje vračajo na isto mesto, s katerega so krenili na pot.

To tavanje v krogu si razlagamo z neenakostjo obeh polovic človeškega telesa. Te neenakosti pa ne opazimo samo na zunan, temveč tudi po delovanju telesa. To so ugotovili takrat, ko so ljudje sistematsko hodili proti desni, ko jim je bilo ukazano, hoditi proti levi.

Znanstveniki so ugotovili, da se ljudje rajši obračajo proti desni, ker je za obračanje na levo treba več volje kakor za obračanje proti desni.

V fiziološkem zavodu v Halu je profesor Abderholden vodil statistiko o ljudeh na desnem in levem stopnišču. Pri velikih navali je vladal na levem stopnišču popoln red, ljudje so lahko hodili čisto svobodno, medtem ko je na desnem stopnišču stalno vladala gneča.

Japan Weekly Chronicle, Tokio.

Bankir je podoben človeku, ki vam je posodil dežnik takrat, ko je sonce sijalo, ko je pa deževalo, ga je terjala nazaj. Magazin Digest, Newyork.

Vlakna iz olja in apna

Po desetletnih poizkusih se je znanstvenikom posrečilo: da iz olja in apna, torej iz popolnoma mrtvih snovi, pridobivajo sintetična vlakna, imenovana »PeCe«. Postopek je moral biti karkoli čisto drugačen kakor pa pri pridobivanju volne iz celuloze in pri izdelovanju umetne svile.

Popolnoma sintetično vlakno »PeCe« izdelujejo na debelo. Zanimivo je ne samo zaradi glavnih snovi, iz katerih je narejeno, temveč tudi zaradi izrednih lastnosti, ki jih niso našli pri nobenih, doslej znanih ne naravnih in ne umetnih vlaknih. Vlakno »PeCe« voda ne škoduje, zato je zmerom enako močno. Ne trohni in ne gori. Prav tako je odporno proti kislinam.

Zato vlakno »PeCe« prekaša rastlinska in živalska vlakna, zato iz njega izdelujejo tkanine za filtre, varovalne obleke za delavce v kemičnih tovarnah itd. Novo vlakno so iznašli v Nemčiji in ga izdelujejo iz domačih surovin.

Koralle, Berlin.

Jejte korenje

Ce nimate zdravih oči, jejte korenje! Če se vam zdi, da imate zdrave oči, tudi jejte korenje! Popravil vam bo vid. Če vas ponoči slepijo oči avtomobilske svetilke, jejte korenje!

Zakaj? Zato, ker je oko silno občutljiv in kompliciran organ. Na peči, ki sprejema svetlobno sliko, je

S škarjami po svetu

neka snov, imenovana »vidni škrlat«. Od te snovi je odvisna ostrina vida. Sleherni pogled potroši nekaj te snovi. Sleherni svetlobni žarek, ki pride v oko, prav tako potroši nekaj tega »vidnega škrlata«. Zato oči slabe in človek ne vidi jasno.

Oči pa lahko ozdravite s pomočjo vitamina A. Ta vitamin regenerira »vidni škrlat«, ki se obrablja sleherni trenutek, ko človek gleda. In vitamina A je največ v korenju.

Karotin je aktivna snov, ki jo najdemo samo v korenju. Neka velika družba je karotin dala svojim strokovnjakom, katerih dolžnost je, da izbirajo barve, ki se podajo druga k drugi. Delovna sposobnost teh ljudi se je povečala za 75%. Karotin jim je rešil dober vid.

Hjemet, Kjöbenhavn.

Nov uspeh kemije

Neko praško podjetje je dobilo dovoljenje trgovinskega ministrstva za zbiranje masti iz kanalov v češkomoravskem protektoratu. V klavnicah, mesnicah, krčmah, tvornicah

FR. P. ZAJEC
IZPRAŠAN OPTIK IN URAR
LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6
pri frančiškanskem mostu

Vsakovrstna optika, daljnogledi, topometri, barometri, hipnometri, da. Velika izbira ur, zlatarstva in srebrnarstva. Same kvalitativne optike. Cenik brezplačno